

ΠΕΡΙΚΙΝΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

(ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΣ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΗ
ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ
ΡΙΤΑΣ Ν. ΜΠΟΥΜΗ
Conte CARLALBERTO GRILLENZONI
- Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΜΑΡΙΚΑΣ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ
ΤΕΛΟΥ ΑΓΡΑ
ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΑΗ
ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ
ΧΡ. ΔΕΒΑΝΤΑ
- ΙΣΙΔΩΡΑΣ ΚΑΜΑΡΙΝΕΑ
ΠΑΝ. ΧΡ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗ
Θ. Α. ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ
ΑΔΙΚΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ
- Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΑΙΟΥ: ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ (έπτά νέα βιβλία), ΛΙΑΔΗΣ ΠΡΙΟΝΙΣΤΗ
(*Άγγελου Δρόσου: «Ανάμεσα στους πεθαμένους»), ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ (*Αθηνάς Ταρ-
σούλη: «Ο Καπετάν Μοναχός»), ΕΙΚΟΝΕΣ: Μένου Φιλήντα, ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΑΠΟ ΜΗΝΑ
ΣΕ ΜΗΝΑ.—ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ.—ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ.—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.
- «Φωτοχαρά»—«Μονόστιχα»
«Κάποιες παρατηρήσεις στον έμμετρο και πεζό λόγο»
«Πρός την στιγμήν»
«Η Λογοτεχνία τῆς σημερινῆς Ἰταλλίας»
μετ. ΜΙΧ. ΠΡΙΟΝΙΣΤΗ.
«Τὸ Σπιτάκι μας»
«Ἐλεγεία»
«Ἀγόρια» (Γλωσσολογικά περιεργα).
(*Απαντήσεις σὴν ἐρευνά μας).
«Ἐσὸ τὰ πρωτοφίλησες»
«Πλήξη στὸ Νοσοκομείο»
«Κάλλιο...»
«Προσευχή στὸ Θεάνθρωπο».

ΧΡΟΝΟΣ Α!

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1933

ΦΥΛΛΟ ΟΓΔΩ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ 44

ΚΑΛΙΘΕΑ

ΑΘΗΝΑ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ

(Γράμματα, συνεργασία κι' εμβάσματα στέλνουνται στον κ. Ν. Αϊβαλιώτη, Λεωκάρους 18, Πειραιά).

Χ. Άδωνι.—Καλό μόνο τὸ ἕνα. **Β. Δέγγερη.**—Καλὸ τὸ «Πρῶτο νοχτέρι». Θὰ δημοσιευθῇ. **Π. Ὀλύμπιον.**—Συνδρομὴ σας πῆραμε. Εὐχαριστοῦμε. Ἡ νομβέλλα σας θὰ μποροῦσε νὰ συμπεριληφθῇ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν ἐκδόσεών μας. Στὸ «Ξεκίνημα» εἶναι ἀδύνατο νὰ δημοσιευθῇ. **Θ. Κρανῆν.**—Σχετικὰ καλλίτερο τὸ «Βιβλίον ἀγάπης». Διορθώστε το καὶ ξαναστείλτε το. **Σ. Σανθάκην.**—Οἱ στίχοι σας γεμάτοι πλατυσμούς. Γράψτε ἀπλότερα. **Σ. Κούβαρη.**—Ἐχετε κάποιο ταλέντο ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον αὐτὸ γιὰ νὰ γράψετε καλὰ τραγούδια. Διαβάστε ποιήση. **Φ. Ἐαρινόν.**—Διαβάστε πολὺ, πρὶν ξαναγράψετε. **Μ. Δημάκην.**—Οἱ στίχοι σας καλοί. Γιὰ τὴ συνδρομὴ σας εὐχαριστοῦμε. **Θ. Κωστοῦρον.**—Καλὸ τὸ «Σάρκα καὶ ψυχὴ». **Α. Ἄναγρον.**—Γράψτε μας δὴσὶ σας γιὰ νὰ σᾶς ἀπαντήσουμε ἰδιαίτερος. **Τ. Πρωτέαν.**—Ἄτεχνα. **Γ. Μέντζαν.**—Προσέχετε τὸ μέτρο. Περάστε μιὰ Κυριακὴ ἀπόγευμα 5—7 ἅπ' τὰ γραφεῖα μας. **Π. Γολέταν.**—Τὸ κρατοῦμε γιὰ νὰ τὸ δημοσιεύσουμε σὲ πρώτη εὐκαιρίᾳ. **Γ. Κριέλλαν.**—Ἀκατάλληλο καὶ πολὺ μεγάλο γιὰ τὸ «Ξεκίνημα». **Μ. Μπ.**—Μ' ὄλη τὴν καλὴ διάθεση ποὺ ἔχουμε νὰ δημοσιεύσουμε κάτι δικό σας δὲν μποροῦμε γιὰ λόγους ποὺ καὶ ἄλλοτε σᾶς γράψαμε. **Γ. Μπενέκον.**—Τὸ διήγημά σας ἔχει πολλὰ συνθετικὰ ἄρετὰ ἀλλὰ εἶναι φλύαρο. Ἐκτός αὐτοῦ καὶ πολὺ μεγάλο γιὰ τὸ «Ξεκίνημα». **Δεσ—Παν.**—Ἀπὸ σᾶς περιμένουμε καλλίτερα πράγματα. Ἀφήστε τὸ συνηθισμένο ρομαντικὸ ὕφος ποῦχετε πάρει καὶ κυττάξτε νὰ γράψετε κάτι σοβαρότερο. **Τ. Αἰνεῖαν.**—Λυπηθήκαμε πολὺ γιὰ τὸ ἐπιπόλαιο γράμμα σας. Προσπαθεῖστε νὰ σοβαρευθῆτε. Ἄπ' τὰ τραγούδια σας ἔχωρίσαμε μερικά, ποὺ ὅμως δὲν μποροῦν νὰ δημοσιεῖ θοῦν γιατί δὲν εἶναι ἄγρια. Τὸ βιβλίον ποὺ πρόκειται νὰ ἐκδοῦνται θὰ στοιχίσῃ 4.500. **Μ. Ρωμαιοῦ.**—Ἀρκετὰ καλὸ ἀλλὰ ἀκατάλληλο γιὰ τὸ «Ξεκίνημα». **Σ. Ἀδάμη.**—Κοινὴ στιχοπλοκὴ, δίχως δημιουργικὴ πνοή. Διαβάστε Ἑλληνας ποιητὰς. **Μ. Δυγίζον.**—Τὸ τραγούδι σας πολὺ ἠδονιστικόν. Ἐκτός αὐτοῦ, νομίζουμε πὼς τὸ ὄχι δεῖ καὶ κάποιο ἄλλο δημοσιευμένο. **Ἐναν.**—Θάπρεπε νάχετε περισσότερες ἀιταιήσεις ἅπ' τὸν ἑαυτὸ σας. **Α. Σαμαράκην.**—Τὸ «Μετὰ τὸ Ἐγκλημα» πολὺ καλόν. Παρουσιάζετε ἐξέλιξη καὶ γι' αὐτὸ εἶσθε ἀξιόπαινος. Ὁ «Θάνατος» ἔχει μερικὰ μετρικὰ λάθη. **Γ. Βλαχάκην.**—Ἐχετε κάποια δημιουργικὴ πνοὴ ποὺ χρειάζεται ὅμως νὰ τὴν τονώσετε μὲ τὴ μελέτη. **Α. Γκότση.**—Περάστε μιὰ Κυριακὴ ἀπόγευμα ἅπ' τὰ γραφεῖα μας. **Π. Δρουσιώτη.**—Σύμφωνοι. **Δ. Μπλιάραν.**—Τὰ κρατοῦμε γιὰ τὸ διαγωνισιόν. Θί προκηρυχθῆ ἀπὸ τὸ ἐπόμενο φύλλον μας. **Δ. Μαζμάραν.**—Περιμένουμε νὰ μᾶς στείλετε τίποτ' ἄλλο καλλίτερο. **Μ. Κάραπ.**—Στείλτε μας ἕνα ἀκόμη ἀντίτυπο γιὰ τὸν κριτικὸ συνεργάτη μας. **Δ. Ἀλεξίου.**—Οὔτε αὐτὰ μᾶς ἰκανοποίησαν. Μὴν βιάζεσθε καὶ προσέχετε περισσότερο. Ἐστὶ μόνον θὰ γράψετε κάτι καλόν. **Νίτσαν Παταγιαντᾶ, Σ. Πανλιαν, Κ. Σφέστιον.**—Συνδρομὴ σας πῆραμε εὐχαριστοῦμε. **Χ. Ἀλεξίου.**—Θὰ δημοσιευθῇ.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(1 Αὐγούστου 1933)

Histoire de Cardinal de Richelieu, par Gabriel Hanotaux.
Le Fugitif, Traduction de Mme E.R. Blanchet, par W. Somersset Maugham.

Napoleon pacifiste, par Paul de Cassagnac.
L' amour à Honolulu, par Louis Charles Roger.
L' Amerique pauvre, par Raymond Reconly.
Absence, par Marc Chadourne.

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Ἡ κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ μεταφραστικοῦ διαγωνισμοῦ μας, ποὺ προεκηρύξαμε ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος μας, ἀπετελέσθη ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ν. Ποριώτην, Μαρ. Σίγγρον, Τέλλον Ἄγγρον, Carlarberto Crillenzoni καὶ Ν. Αἰβαλιώτην.

Ἡ προθεσμίᾳ τῆς ὑποβολῆς τῶν μεταφράσεων λήγει τὴν 31 Νοεμβρίου ἐ.ἔ. Λεπτομέρειαι θὰ δημοσιευθοῦν στὸ προσεχές.

“ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ”, ΟΓΔΟΟ ΦΥΛΛΟ

ΦΩΤΟΧΑΡΑ

Νᾶναι τὰ παραθύρια μου ἀνοιχτὰ
καὶ νᾶρχεται τὸ φῶς ἰλαρωμένο
κι' ὅ,τι θωρεῖ νὰ τὸ φιλῇ γλυκὰ
καὶ νὰ τὸ ντύνη ντύμα μαγεμένο.

Στὰ πρόσωπα, ποὺ ρεῦνται χλωμά,
τᾶλικου ρόδου τὴ βαφὴ νάπλωνη
καὶ στὰ ματάκια, ποὺ θρηνοῦν ὕγρα,
τὰ δάκρυα τῆς λαχτάρης νὰ στεγνώνη.

Κι' ἅπ' τῆς ψυχῆς τὸν ἄμετρο βυθὸ
τὰ σκότη τῶν παθῶν νὰ ξεμακραίνη
κι' ὅ,τι μᾶς τυραννεῖ σκληρὸ ἢ πικρὸ
νὰ τὸ ἀπαλύνη καὶ νὰ τὸ γλυκαίνη.

ΜΟΝΟΣΤΙΧΑ

Θάμα, νὰ λὲς μὲ λόγια ἀπλὰ τὰ πιὸ περίπλοκα τοῦ νοῦ.

§
Μὲς στὸ χιμῶνα ἀμυγδαλιῆς σὰ μὲς στὰ πάθια ἐλπίδες.

§
Μαννούλα μου, στὴν ἀγκαλιά σου ἂν γείρω, θὰ ξεχάσω ;

§
Νικᾶ ἡ σεμνὴ ἀσημότητα τὴν ξιππασμένη φήμη.

§
Σὰν κυπαρίσσι ἅπ' τᾶπλωμα τὸ ψῆλωμα προτίμα.

§
Ἡ εἶδή σου εἰκόνισμα κ' ἐγὼ μπροστά σου ἀχνὸ καντήλι.

§
Ὁ πόνος, πέτρα χρυσοῦ, θὰ δείξη ἂν εἶσαι μάλαμα.

§
Μπρὸς σου ποιὸς νοῦς δὲν ἔφριξε τοῦ τάφου Σφίγγα ἀμίλητη ;

§
Ὡρια ἀερολογήματα, κουτιὰ λὲς ἄδεια, τί τὰ θές ;

§
Ἄλλοι στον ποὺ δὲν καρτερεῖ, χαρὰ στὸν ποὺ ἀναμένει.

§
Λαλιές, φωνές, στριγγιές παιδιοῦ, κελᾶϊδι γιὰ τὴ μάννα.

§
Τὴ θλίψη τοῦ ἄλλου ἀγκάλιαζε ξεχνώντας τὴ δική σου.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΤΗΣ: Ν. ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ

ΚΑΠΟΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ & ΣΚΕΨΕΙΣ
ΣΤΟΝ ΕΜΜΕΤΡΟ & ΣΤΟΝ ΠΕΖΟ ΛΟΓΟ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

B!

Ἀντίθετα ἀπὸ τὴν ποίηση, ἡ πεζογραφία τοῦ τόπου μας, τὰ τελευταῖα χρόνια, περνᾷ πολὺ ταραγμένη περίοδο. Οἱ ἑλληνικὲς ἰδέες καὶ μορφές, ἀπὸ ἔλλειψη τεχνιτῶν νὰ τίς συνεχίσουν, ἀτόνισαν καὶ ἐκφυλίσθηκαν. Οἱ εὐρωπαϊκὲς ἰδέες καὶ μορφές (καὶ ὄχι, βέβαια, οἱ σοβαρώτερες) περνοῦν στὰ σύγχρονα ἔργα παρεξηγημένες. Ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ λογοτεχνικοῦ ὁρίζοντα ἔχει σηκωθεῖ ἕνας ἄνεμος, πού ρίχνει τίς παλαιᾶς ἀξίες, πρὶν νὰ ἔχουν διαμορφωθεῖ ἀκόμα σταθερὰ ἄλλες νεώτερες. Μὰ καὶ ποιῆς νεώτερες; ἐκτὸς ἀπὸ λίγους ἀνθρώπους μὲ ἰδιοφυῖα, πού ἀγωνίζονται, μοναχὸς ὁ καθένας καὶ χωρὶς καμμιά βοήθεια, τί ἄλλο ὑπάρχει; Ἡ ἐποχὴ μας γενικὰ παρουσιάζει σύγχυση καὶ ταραχὴ. Κι' ἂν ἀκόμα θὰ θέλαμε νὰ πάρομε αὐτὲς τίς ἐκδηλώσεις τῆς σάν κίνηση γιὰ μιὰ νέα ἰσορροπία, ἢ σάν περισυλλογὴ τῶν ἴδιων τῆς δυνάμεων καὶ προετοιμασία γιὰ κάποιον τολμηρότερον ξεπέταγμα τῆς ἑλληνικῆς ἔμπνευσης,—ὅμως σήμερα δὲν μᾶς δίνουν σχεδὸν τίποτε θετικό.

Παρόμοια φαινόμενα, ἢ σύγχυση τῶν ἰδεῶν, ἢ ἔλλειψη σταθερῆς ὁρμῆς γιὰ δημιουργία καὶ ὅλα τὰ ἀνάλογα, εἶναι γνωρίσματα τῶν μεταβατικῶν ἐποχῶν πού ζητοῦν νὰ βροῦν τὴν ἔκφρασή τους. Ἡ σημαντικότητά τους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίς δυνατότητες πού παρουσιάζουν γιὰ μιὰν ἀπόδοση μελλοντικῆ. Τέτοιαν ἐποχὴ περνάει σήμερα καὶ ἡ Ἑλλάδα. Μεταβατικῆ. Μολαταῦτα ἔχει μερικὲς ἰδιοφυῖες πολὺ πιὸ ἰσχυρὲς ἀπὸ κείνες τῆς περασμένης ὁμαλῆς ἠθογραφικῆς περιόδου, μὲ τὴν συνολικά, πληρέστερην ἐκδήλωσή της.

Οἱ σύγχρονοι πεζογράφοι χωρίζονται σὲ τρεῖς κατηγορίες. Τοὺς παλαιούς πού ἔμειναν στὶς καταργημένες ἀντιλήψεις καὶ τεχνικὲς τοῦ λόγου, τοὺς παλαιούς πού ἐξακολουθοῦν νὰ προχωροῦν καὶ τοὺς νέους.

Οἱ πρῶτοι διαβάζονται ἀρκετὰ ἀπὸ κάποια ὠρισμένη τάξη, ἀλλὰ δὲν προσφέρουν τίποτε στὴν ἀνώτερη σκέψη καὶ φυσικά, δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Ἡ πεζογραφία, ἐνῶ καὶ ἐδῶ ἔχει πολλοὺς πού φιλοδοξοῦν νὰ λένε ὅτι τὴν ἐξυπηρετοῦν, πραγματικὰ ἀντιπροσωπεύεται καὶ κατευθύνεται ἀπὸ μερικὰ ἄτομα. Λίγους παλαιούς, καὶ μερικὸς νέους. Τὸ ἱστορικὸ τῶν πρῶτων εἶναι γνωστό. Ἦρθαν σὲ ἐποχὴ ὅπου ὁ τόπος ἦταν ἀπροετοίμαστος γιὰ τὴν ἀνάδειξη ἀνθρώπων μὲ τάλαντο. Τὸ βιβλίον κυκλοφοροῦσε σὲ πολὺ μικρὸ κύκλο. Ὁργανωμένος περιοδικὸς τύπος δὲν ὑπῆρχε. Τὸ κοινό, γε-

νικά, ἦταν σάν τὴν πετρώδη γῆ. Ἐμενε ἀδιάφορο μπροστὰ σὲ ὅποια προσπάθεια. Ἀλλὰ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔπρεπε νὰ ἐργασθοῦν, νὰ ἀναδειχθοῦν, νὰ ζήσουν ἐπὶ τέλους. Οἱ περισσότεροι ἐζήτησαν διέξοδο στὴν ἐφημερίδα. Ἐπεδόθησαν στὸ χρονογράφημα. Καὶ ἀνέπτυξαν σημαντικὰ τὸ εἶδος τοῦτο, κατάστησαν οὐσιωδέστερο τὸν ἡμερήσιο τύπο, μὰ ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς προσωπικῆς τους παραγωγῆς, ἔπαθαν, νομίζομε, κάποια ἀλλοίωση.

Ἔτσι, μὲ τὰ χρόνια, δημιουργήθηκε ἡ λογοτεχνία τοῦ τύπου. Ἐνα σημαντικό εἶδος λόγου, πού ἂν καὶ παίρνει τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ κριτικῆ, ποίηση, ψυχολογικὴ ἀνάλυση καὶ ἐπιστημονικὴ παρατήρηση ἀκόμα. Ἀνάλογο εἶδος, μεταξὺ χρονογραφήματος καὶ δημιουργικῆς ἐργασίας δὲν ὑπάρχει σήμερα στὸν ἡμερήσιο, εὐρωπαϊκὸν τύπο, ἂν καὶ σ' αὐτὸν ὀφείλει τὴν ἀρχικὴ διαμόρφωσή του.

Φυσικοὶ διάδοχοι τῶν παλαιῶν συγχρονισμένων εἶναι μερικοὶ νέοι πού ἀπὸ τὰ πρῶτα τοὺς δημοσιεύματα ξεχώρισαν ὄχι τόσο γιὰ τίς δημιουργικὲς τοὺς ἰκανότητες ὅσο γιὰ τὴν μεγάλη διαφορὰ τους, μέσα στοὺς ἄλλους, σὲ ποιότητα καὶ κατευθύνσεις.

Ὅμως κάποιοι ἀπὸ τοὺς νέους αὐτοὺς συγγραφεῖς, μὲ ὅλα τὰ προσόντα τους, μᾶς ἀνησυχοῦν. Ὅσοι προσπαθοῦν νὰ γράψουν σύγχρονο μυθιστόρημα. Οἱ νέοι τεχνίτες δὲν ἔχουν ἑλληνικὰ ὑποδείγματα γιὰ νὰ ὀδηγηθοῦν. Ὡς τώρα στὸν τόπο μας ἐγράφηκαν ἠθογραφίες ἀπὸ τὴν μικροαστικὴ καὶ τὴν λαϊκὴ τάξη, μὲ κάποιαν ἔκταση. Μὲ μεγάλην ἔκταση, κάποτε. Ἀλλὰ τὸ μυθιστόρημα εἶναι ἄλλο πρᾶμα. Ἐνα σύνολον ἀνθρώπων πού κινοῦνται, δροῦν, συνδυάζονται μεταξὺ τους, ἀλλάζουν θέσεις καὶ στάσεις, πρόσωπα καὶ ψυχολογία. Καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δίνουν μιὰν ἀποψη ζωῆς ἢ καὶ περισσότερες ἀπόψεις. Δίνουν κατὰ κάποιο συγκεκριμένον τρόπο τὸν ἀφηρημένο καὶ ἀκαθόριστο σκοπὸ τῆς ζωῆς. Καὶ μᾶς κάνουν, ὅσο κι' ἂν εἴμαστε ἄσχετοι μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἔργου, νὰ βροῦμε στὸ ζετύλιγμά του πολλὰς περιπτώσεις μας. Μυθιστόρημα τέτοιου τύπου, γενικά, δὲν ὑπάρχει ἀκόμα στὴν Ἑλλάδα. Οἱ νέοι συγγραφεῖς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ διδάχθουν ἀπὸ τοὺς ξένους. Στὴν ἀρχὴ θὰ μελετήσουν τοὺς κλασσικοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου, ὕστερα, κάνοντας ἐπιλογή, θὰ ἐπαναλάβουν τοὺς συγγραφεῖς πού εἶναι πλησιέστερα στὴν εἰδικότητά τους καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασία τους, γιὰ νὰ φθάσουν, βαθμιαία, στοὺς σημερινούς. Μὰ ἐδῶ πρέπει νὰ προσέξουν πολὺ. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει παράδοσι, στὸ εἶδος αὐτό, καθὼς εἶπαμε, γιὰ νὰ τοὺς συγκρατήσῃ, ἔστω καὶ ἀσύνειδά τους. Καὶ οἱ νέοι λογοτέχναι μας μοιραίως θὰ μιμηθοῦν τοὺς ξένους, ὅπως ἄρχισε νὰ γίνεται ἄλλως τε. Ἄς τὸ ποῦμε καθαρά. Δὲν βλέπομε νὰ καταβάλλουν ἀρκετὴ προσπάθεια, οἱ νέοι μας, γιὰ νὰ μᾶς δώσουν μιὰ δική τους σύλληψη, ἕνα προσωπικὸ τρόπο ἐπεξεργασίας τῶν θεμάτων τους.

Κάποιες μόλις σχεδιασμένες μυθιστορίες που παρουσιάζουν κάποτε στο κοινό, είναι κρῆμα από διάφορες ανάβαθες επιδράσεις ξένων συγγραφέων της μόδας. Φυσικά, είναι αδύνατο, ή συμβαίνει σπάνια, να αποφύγει την επίδραση ο νέος λογοτέχνης. Όμως αν δεν μπορούμε να χαράξουμε δική μας γραμμή, στην απέραντη έκταση του κόσμου της τέχνης, πώς θα πιστέψουμε ότι έχουμε τάλαντο, ότι επί τέλους δεν ματαιοπονούμε; Κι' αν δεν έχουμε τάλαντο, ώστε να προχωρούμε από στιγμή σε στιγμή, πώς θα φθάσουμε κάποτε στη ζώνη των μεγάλων, ύψηλων νοημάτων; Αν πάλι δεν είμαστε πρωρισμένοι να φθάσουμε σε τέτοιο επίπεδο, γιατί αγωνιζόμαστε; Έκει είναι όλα σιωπηλά, παγερά και ενάντια. Μόνο μία μεγάλη δημιουργική δύναμη θα μπορούσε να τα παραβιάσει και να τα κατακτήσει. Καθώς ξέρομε, η ζωή δεν μας αφήνει να προχωρήσουμε εύκολα στα ιδιαίτερα της. Χωρίς τα ανάλογα εφόδια, φυσικά και επίκτητα, πώς θα μπορούσαμε ν' αποδωθούμε σε άλλη με' ό,τι πιο σκληρό και αιώσιο υπάρχει;

Φιλολογία «αίσθησιακή». Έτσι θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, γενικά, η τέχνη που κάνουν οι νέοι μας. Τί κακό πάλι είναι αυτό; Η ανώτερη τέχνη δεν είχε ποτέ σκοπό της να δώσει απομονωμένες τις αισθήσεις. Αλλά τον άνθρωπο. Σ' αυτό έτεινε πάντα η προσπάθεια των μεγάλων συγγραφέων. Και αναγνωρίστηκαν μεγάλοι άφοι το κατώρθωσαν. Όσο δεν αρκεί σε ένα έργο το αίσθημα και η σκέψη χωρίς την αίσθηση, άλλο τόσο δεν αρκεί και το αντίθετο. Το δεύτερο μάλιστα φανερώνει και έλλειψη ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Με το να αντανakλά η τέχνη την ζωή, άσκοπη, ανεργμάτιστη, όπως ξεχύνεται στους δρόμους και στα κέντρα, χωρίς να δίνει και τις αιτίες της, που συνήθως είναι πολύπλοκες και σκοτεινές, δεν κάνει τίποτε. Ίσως μάλιστα να συντελεί και στην χειροτέρευση της ανθρώπινης ποιότητας. Γιατί τέτοια η τέχνη, περιορίζεται σε ό,τι έξωτερικό έχει ο άνθρωπος, το επιστρέφει την εικόνα του, με φωτισμένες τις εκδηλώσεις των στιγμιαίων επιθυμιών του. Όμως η απελπισμένη τάση του συγχρόνου ανθρώπου, να εξαρτήσει κάθε χαρά από την αίσθηση, πηγάζει από πλήθος ανεκπληρωτών ήθικων αναγκών, που πρέπει να διαφωτισθούν, για να εξηγηθεί αυτή του η τάση. Και εκείνη που λέμε «έξωτερική ζωή» δική μας είναι. Εμείς περιφερόμαστε, ζητώντας κάποια διέξοδο στην πλήξη μας. Μα αν θελήσουμε να την περιγράψουμε, άσχετα με την όλη ζωή μας, δίνουμε το ολιγώτερο σημαντικό μέρος του έαυτού μας, ελάχιστο από τον χαρακτηρισμό μας, ένα κομμάτι επιφανείας. Ο έσωτερικός άνθρωπος κόσμος με τις αντιθέσεις και αντιφάσεις του, τα προβλήματά του και την αδιάκοπη έποπτεία του πεπρωμένου, μένει σκοτεινός.

Σκοπός της τέχνης είναι όχι μόνο να δώσει ολόκληρο τον άνθρωπο, αλλά, αν είναι δυνατόν, να μας κάνει να ευνόησουμε και

πολλές μελλοντικές εκδηλώσεις του, από τις οποίες πάλι θα διαγραφεί ή ψυχολογία μιας άλλης κατηγορίας ανθρώπων. Χωρίς γενικότερο σκοπό και απόλυτα ουσιώδη, η τέχνη δεν αξίζει αλλά ούτε διαρκεί. Σκοπός ακόμα της τέχνης είναι, δίδοντας την σύγχρονη εικόνα του κόσμου ή προγενέστερη—κατάσταση πολιτισμού, κοινωνικήν εκδήλωση, ανθρώπινη ψυχοσύνθεση κλπ.—να βοηθήσει τα πλήθη να εξελιχθούν. Αιενίζοντας μακριά, όσο μπορεί ο νους και η επιθυμία μας, δίνουμε μια ιδέα των δυνάμεων που υπάρχουν μέσα μας, στο ανθρώπινο είδος, των σταδίων που έχουμε να περάσουμε ακόμα για να φθάσουμε το πρότυπο του δραματισμού μας και να επιβάλλουμε τις νέες ήθικες. Αιενίζοντας μακριά, στις συνθέσεις του μέλλοντος, μεγαλώνουμε το περιθώριο του παρόντος, ελαττώνουμε την αγωνία των συγχρόνων μας, που είναι και δική μας. Επιδρούμε και στη μοίρα τους ακόμα, όπου γι' αυτήν έχουμε κάποια ευθύνη, αν είμαστε δημιουργικοί.

Αλλά παρόμοιες κατευθύνσεις δεν έχουν σχέση με τις εφήμερες, συμβατικές τέχνες. Ανοίγονται στο άπειρο που βλέπουν μπροστά τους οι μεγάλοι δημιουργοί. Το ξέρομε. Υπάρχουν ανάμεσά μας, τόσο από την τάξη των νέων, όσο και από την τάξη των παλαιών, κάποια πνεύματα που προχωρούν άργα και συνετά σαν πλοία φορτωμένα, με την απόφαση να βρουν νέα γη ή να χαθούν. Γιατί τους φαίνεται μικρός και στενός ο κόσμος. Αδικαιολόγητη ή ζωή τέτοια που έγινε. Ποιός ξέρει αν ύστερα από αυτή την κρίση, δεν θα έρθουν και για μας καλλίτεροι καιροί...

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

Σημείωση.—Μέρος Α'. σελίς 215, παράγραφος β'. στίχος β'. αντί «προπολεμική γενεά» να διαβαστεί «προπαλαμική γενεά».

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΤΙΓΜΗΝ

Τὸ σύμπαν εἶναι μιὰ ρωγμὴ
ἀπόψε, δίχως πλάτη,
στόλωσε ἀπάνω μου ἡ Στιγμὴ
τὸ βλοσυρὸ της μῖτι.

Στ' ἀνάστημά της ἡ δειλὴ
σμικρότης μου διπλώνει
καθὼς βουβά της ὀμιλεῖ
καὶ τὴν ἀποστομώνει.

Τὴν ἐκτιτῶν ἐκστασιακά,
μοιραία νὰ παροελαύνῃ,
οἱ στοχασμοὶ μου στὰ χαρτιά
περίτρομοι καὶ χαῖνοι.

Κι' ὅπως μπροστά μου ἔχει σταθεῖ
ἀπολογία νὰ δώσω,
τρέμω, μὴ καὶ μάντιληφθεῖ
πὼς τὴ φοβοῦμαι τόσο.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

CONTE CARLALBERTO GRILLENZONI

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Ποιά είναι—μπορεί να ρωτήσει κανείς—ή καινούργια θέση της Ιταλικής λογοτεχνίας; Ποιά είναι η επικρατούσα κατεύθυνση ή ιδιότητα που την ξεχωρίζει από τις άλλες λογοτεχνίες, κι' ακόμα απ' αυτή την Ιταλική λογοτεχνία πριν τριάντα χρόνια; Η απάντηση είναι δύσκολη, αφού δε συναντάται καμιά κλίση, αλλά ποικίλες και διάφορες, που κι' αυτές ακόμα είναι ακαθόριστες, και έξ' αλλου, υπάρχουν ποικίλοι συγγραφείς, σχεδόν μεμονωμένοι, ίσως και οι καλλίτεροι που έχουν αποτραβηχτεί. Είναι αδύνατο—ίσως—ίσως και άνωφelo—να κάνη λοιπόν κανείς αόστηρες και στατικές ταξινομήσεις. Το καλλίτερο απ' όλα είναι να προσπαθήση κανείς να ειδικοποιήση κάθε μιά από της έκδηλώσεις, τη μιά ξέχωρα από την άλλη, προσπαθώντας να τις συμμαζέψη έπειτα όλες μαζί μέσα σε ένα περιθώριο.

Και πριν απ' όλα: Ποιά είναι και σε τί διαφέρει η σημερινή Ιταλική λογοτεχνία από την άλλη πριν τριάντα χρόνια και μάλιστα, απ' αυτήν την άμέσως προπολεμική; Η γλώσσα. Η Ιταλική γλώσσα είναι πάντοτε η ίδια—δε χωρεί συζήτηση ούτε μπορεί να συζητήση κανείς—και όμως σήμερα γράφεται μ' έναν τρόπο έντελως διάφορο από εκείνον που γραφότανε πριν τριάντα χρόνια. Ο Κερντούτσι—μέ τη μεγαλοπρεπή σαφήνειά του—γράφει τις ώμορφες πρόζες που δονούσαν και έπαλλαν από ζωή. Η εποχή του όρθώνεται καθαρόαιμη, αναπηδ' άβάσταχτη, βαστηγμένη πάντα από ένα πεπειραμένο και σταθερό χέρι που χειρίζεται μιά τέχνη τελειώτατη, έμψυχαμένη και στίς πιο μικρές της λεπτομέρειες από μιάν άμιμιτη ζωντανία άποδοσμένη σε μιάν άλάθευτη σύνταξη.

Ο Ντ' Αβούντσιο, έπεξεργάστηκε την εποχή του στολιζοντάς την με τα πιο σπάνια πολύτιμα πετράδια που με πεπειραμένο χέρι ξεκολλούσε μέσα από το άπέραντο αυτό άδυσαντορυχέιο του Ιταλικού λεξιλόγιου, πλούσιο από κάθε άλλο (ή Ιταλική γλώσσα έχει το διπλάσιο αριθμό λέξεων από τη Γαλλική γλώσσα) έκλεισε τη φράση μέσα σ' ένα χρυσό βραχιόλι τέλειας γραμματικής και ρυθμικής άρμονίας, ξαναζωντανεύοντας και κάποτε δημιουργώντας τον πιο χυμώδη, τον πιο κατάλληλο λόγο για να εκφράση μιά ιδέα. Νά λοιπόν, κοντινοί σε μ'ας δυό άσυζήτητα μεγάλοι δάσκαλοι: Και μ' όλα αυτά αυτοί βρίσκονται πάρα πολύ μακριά από μ'ας και άνήκουν σε μιάν άλλη εποχή: κανένας πιά δε γράφει σαν κι' αυτούς, κι' εκείνος που θα τ'όκανε θα προκαλούσε τα γέλια. Σήμερα γράφουν άλλοιότιμα. Καλλίτερα; Δέν ξαίρω: Βέβαια σ' ένα είδος πιο άνθρωπino και πιο κοντινό στον τρόπο που αισθανόμαστε. Αν πριν έγγραφανε με το μυαλό, σήμερα θέλουν και προσπαθούν να λάβη κ' η ψυχή μας το μέρος της. Όχι πως θέλουν να γράψουν με την καρ-

διά στρεμμένη προς νόμους ενός νοσηρού και έντελως ξεχειλισμένου ρομαντισμού που δέν εκτιμήθηκε ποτέ με έπίσημη χειροτονία. Προσπαθούν σήμερα να ξεκολλήσουν από το δικαίωμα αυτό ξόανο της γλώσσας, που όπως το φαντάζονται οι καθαρευοσιάνοι, δέν είναι παρά ένα εμπόδιο για την καλλιτεχνική προσωπικότητα και γράφεται σ' ένα ύφος που άντικαταρπίζει περισσότερο την ιδιοσυγκρασία του συγγραφέα.

Φυσικά, κάνομε τη δήλωση αυτή με τις άναγκαίες έπιφυλάξεις. Άναρχία, ποτέ, ακόμα περισσότερο στη λογοτεχνία. Άκομα κι' ό άτομικισμός, που κάπως έχει προχωρήσει και μπορούμε να άποδώσουμε κάποια σχέση, κι' αυτός έχει μείνη στο περιθώριο. Ούτε μπορούμε να πιστέψουμε ότι οι Ιταλοί συγγραφείς προσπαθούν να κολλουθήσουν τον ένα ή τον άλλο κανόνα φιλολογικό. Έκείνο που άναφέρομε είναι άπλούστατα μιά τάση που έκδηλώνεται και που ένδιαφέρει να την εξετάσουμε.

Δέν είναι καινοτομία—βέβαια να παραδεχτομε πως το ύφος άντιπροσωπεύει την ιδιοσυγκρασία του συγγραφέα: είναι όμως πραγματικό ότι οι Ιταλοί συγγραφείς είναι σήμερα παράποτε προσκολλημένοι στην προσωπική τους αυτή ιδιοσυγκρασία, και μάλιστα εκείνοι που προσπαθούν να τάποφύγουν καταντούνε άβαθείς και άνιαροί και άκριβώς σ' αυτή την έννοια, και μόνο γι' αυτήν, μπορεί κανείς να μιλήση στην Ιταλία για μιά ένδειξη έπαρχιωτισμού.

Είπα, και έπαναλαμβάνω, ότι η γλώσσα είναι μιά, και ότι οι διάλεκτοι των διαφόρων Ιταλικών περιφερειών δέν έχουν καμιά φιλολογική σημασία. Έχουν όμως τη σημασία της καταγωγής και έτσι ένας συγγραφέας από την Τοσκάνα είναι έντελως διάφορος από ένα συγγραφέα της Λομβαρδίας, ένας της Ρώμης από ένα Καλαβρέζο. Διάφορος ως ιδιοσυγκρασία ως χαρακτήρας, ως είδος γραψίματος, γιατί είπαμε, ότι σήμερα καθένας γυρεύει να γράφη όπως μιλά. Κ' έτσι η πρόζα του καθενός, καρπός της κάθε περιφέρειας, έντελως διάφορης της μίας από την άλλη, θα είναι γραμμένη θά είναι σημαδεμένη από την ίδια την ιδιοσυγκρασία, και παρουσιασμένη πότε μ'έν ρευστή και λεπτή, με όλο το τολμηρό λεξιλόγιο της άλλοτε δε ήρεμη και σταθερή μέσα στην άκρίβεια των εικόνων της για ένα Τοσκάνο ή Λομβαρδιάνο, παραγεμισμένη πλούσια για έναν Ρωμανιόλο, τολμηρή στριφή μ'ά δυνατή για έναν Καλαβρέζο. Θα είναι όμως πάντα μιά, όχι έκφυλισμένη: μάλιστα σήμερα παρουσιάζεται με μεγαλύτερη φιλολογική άυστηρότητα. Κάτω από την όμιλουμένη αυτή γλώσσα, που λαμπακοπά τις περισσότερες φορές από τοπικούς ιδιοτισμούς που φαίνονται έτσι σ'ά νάχουνε πέση άνάμεσα σχεδόν άφηρημένα, επικυρώνεται τούναντίο μιά άνεξάντλητη άναζήτηση συντακτικής τελειότητας, στριμόγυστας τη γλώσσα μέσα στίς πιο λιγερές άκροβασίες, πάντα όμως μέσα σ'ά όρια μίας άυστηρά άλάθευτης καλλιτέπειας.

(*Έχει συνέχεια)

Μετάφραση Μ. ΠΙΟΝΙΣΤΗ

(Σημ. «Ξεκ.».—Τό παραπάνω άρθρο του κομης Grillozoni γράφτηκε ειδικά για τό «Ξεκίνημα».

ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΜΑΣ

Είδα πές τὸ βράδυ τὸ σπιτάκι μας
κι' ἄχ, πόσα στὸ νοῦ μου θυμητάρια
μοῦφερεν ἡ ὄψη του ἡ γλυκὸκόωρη
ὡς μακρονάθε φάνταζε κι' ἀνάγια.

Είδα πές τὸ βράδυ τὸ σπιτάκι μας,
τὸ σπιτάκι αὐτὸ ποὺ εἶχαμε ζήσει
μιά ζωὴν ὀλάκαιρη, ἔναν ἔρωτα,
σὲ φιλιὰ τρελλά καὶ σὲ μεθύσι.

Είδα πές τὸ βράδυ τὸ σπιτάκι μας
(ἦταν βράδυ κι' ἔπεφτε τὸ δεῖλι)
φάνταζεν ὡς φάνταζε ἡ ἀγάπη μας
κάποιο στερνὸ σοῦρουπο τ' Ἀπρίλη.

Είδα πές τὸ βράδυ τὸ σπιτάκι μας,
ὄλα τὰ μπουμπούκια εἶχαν' ἀντίσει
τὰ κρινάνθια, οἱ βιόλες, τὰ χρυσάνθεμα
κι' ἄχ, μόνο ἓνα λούλουδο εἶχε σβύσει.

(*Ηράκλειο)

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

ΕΛΕΓΕΙΑ

Χλωμόφεγγεν ἡ πάναγρη μορφή σου
σάν ἄστρο στοῦ πελόου τὴν καταχνιά,
κελαῖδημα ἀηδοιοῦ σὴν ἔρημιὰ
ἢ σιγανὴ ἀπαλότατη φωνή σου.

Στεφάνωνε ἡ ἀγάπη τὴν ψυχὴ σου,
τὰ ὀλόγλυκά σου χεῖλιμα κοραλιά
καὶ τὰ μακρονά σου ὀλόξανθα μαλλιὰ
στολίζαν τὸ κατῦλεγο κορμί σου.

Μὰ ἦταν τὸ βράδυ ἐκεῖνο τὸ στερνὸ
ποὺ σμιζαμε τρελλά τὰ δυὸ μας χεῖλι,
ἦταν μοιραῖο νὰ μὴ σὲ ξαναδῶ.

Πέταξες μὴν ὀλόφωτην ἐσπέρα
τὴν ἀνοιξη, σάν ἔπεφτε τὸ δεῖλι,
ψηλά στὸν ἀγρογάλαζον αἰθέρα.

(*Ηράκλειο)

ΜΑΡΙΚΑ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΤΕΣΣΕΡΑ ΣΟΝΝΕΤΑ

ΝΕΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

(Δημοσιεύουμε παρακάτω τέσσερα σονέττα νέων ποιητῶν, ποὺ ξεχωρίζαιε μέσα ἀπ' τὸν ὄγκο τῆς συνεργασίας τῶν ἀναγνωστῶν μας. Χωρὶς νὰ εἶναι ἀτὸ κάθε ἀποψη αἴτια, ἔχουν μιὰ πνοὴ ποὺ προδίνει ἐκκολαπτόμενες δημιουργικὲς ἀρετές, ἀξία γι' αὐτὸ κάθε ἐνθάρρυνσης. Τὸ «Ξεκίνημα», συχνά ὅταν ἀνταμώνει παρόμοιους ἀξιοπρόσχετες ἐργασίες νέων, θὰ τὶς παρουσιάσῃ μὲ κάθε στοργή.)

ΕΣΥ ΤΑ ΠΡΩΤΟΦΙΛΗΣΕΣ...

Ἐσὺ τὰ πρωτοφίλησες τὰ χεῖλι μου
κάποιο θλιμμένο ἀπόβραδο. Τὰ χρόνια
περνώντας ἐστεριώσαν τὴν ἀγάπη μας,
γλυκεῖα σάν τ' ἄστρα κι' ἄσπιλη ὡς τὰ χιόνια.

Ἐσὺ τὰ πρωτοφίλησες τὰ χεῖλι μου.
Σανὸ μύριες φορὲς τᾶχεις φιλήσει
κάθε φορὰ συγκίνηση χαρίζοντας
ὅμοια, ὡς τὴν πρώτη αὐτὴ ποῦλες χαρίζεις.

Ἐσὺ τὰ πρωτοφίλησες τὰ χεῖλι μου.
Ὀυρανιζὸ κι' ἄγνὸ τὸ φίλημά σου,
—μοῖρα θαρρεῖς—τὴ ζήση μου τὴν ὤρισε

Ἐκούραστα νὰ τὴν διαβῶ σιμά σου.
Ποτὲ δὲ θὰ σβυστοῦν, ποτὲ, τ' ὀρξίζομαι,
μ' ἄλλου φιλι ἀπ' τὰ χεῖλι τὰ φιλιὰ σου.

ΙΣΙΔΩΡΑ ΚΑΜΑΡΙΝΕΑ

ΚΑΛΛΙΟ...

Κάλλιο μόνο σάν ὄνειρο νὰ ζήσει
τ' ὄνειρο' στὴν ψυχὴ, στὸ νοῦ, στὰ στήθια
νὰ χτίσει τὰ βασίλεια του κι' ἡ ἀλήθεια
ποτὲ νὰ μὴ γυρέψῃ νὰ τὸ ἀγγίσει.

Στὴ νύχια σιγαλὴ ἄβρα νὰ σκορπίσει
τὰ ψυχολιπανα μύρα του τὰ πλήθια,
σὰ μάγο λούλουδο στὰ παραμύθια,
κι' ὕστερα πάλι ὡς ὄνειρο νὰ σβύσει.

Τοὺς πόθους τοὺς κρυφοὺς τῆς ἀνεμόνας
σκοτώνει τοὺς μὴ πόθους, ἓνος χειμῶνας.
Ἄλλη τὴν ὀμορφιά ποὺ κλείνει ἡ νιότη

κάποια ρυτίδα γερατειῶν τὴ σβήνει
τοῦ ὄνειρου τὴν πλανέφτραν ὀμοσύνη
τὴ ρίχνει στὸ χαμὸ ἢ πραγματικότη...

Θ. Α. ΦΑΝΟΥΡΑΚΗΣ

ΠΛΗΘΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Περῶσανε κι' οἱ φίλοι ἓνας, ἓνας
ἀπ' τοῦ νοσοκομείου μπρὸς τὴν κλίνη
ποὺ ὑψώνεται μεταίωση ἢ δδύνη
καὶ μοῦπανε δυὸ λόγια ὁ καθένας.

Τώρα δὲν ἔχει μείνει πιά κανένας,
μὲ λόγια τρυφερὰ νὰ μ' ἀπαλύνῃ
τὴν φοβερὴ μου πλήξη ποὺ ἐντείνει
ὁ πόνος ὁ φρικτὸς ἀπ' τοὺς ἀδένας.

Περναίε μιὰ νοσοκόμα καὶ μ' ἀλλάζει
μὲ γάζες κι' ἐπιδέσιμους ἀπ' ἀτλάζει
τῆς χειρουργίας τὴ βαθεῖα πληγή.

Κοὶ μένω πάλι μόνος ὀλομόνος.
Κι' ὡς ῥεῖ τὸ αἷμα σάν ἀπὸ πηγὴ,
κάθε στιγμή μὸ φάινεται σάν χρῶνος.

ΠΑΝ. ΧΡ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟ

Στ' Ἁγία Σου πόδια, Κύριε, ταπεινὴ
κι' ἔχω στὴ γῆ γεγμένο τὸ κεφάλι,
τὴ θεία Σου φωνὴ ἀκούω πάλι:
Σὲ Μέν' ἄς ἔρθῃ ὅποια ψυχὴ ποιεῖ.

Νᾶμαι πέρ' ἀπ' τοῦ κόσμου τὴν ἀγκάλη
σοῦ φέρονω τὴ ψυχὴ μου, Κύριε, ἀγνή,
Ἦ Σὺ ποὺ δέχτηκες μιὰ Μαγδαληνὴ
μὴ στρέψῃς κι' ἀπὸ μένα τὸ κεφάλι.

Γιὰ μένα ξένες οἱ χαρὲς εἶναι τοῦ κόσμου,
πλάι σου μὴν ἄχω εἶναι ὁ σκοπὸς μου,
δέξου τὰ δάκρυά μου—ὄτι μ' ἀπομένει

Τ' ἀπόδιωξεν ὁ κόσμος—ποὺ γιὰ σένα
μένουν ἀγνά, Ραββὶ κι' ἀγνή γιὰ μένα
μένει ἡ ψυχὴ μου, Κύριε, συντριμμένη

ΑΔΙΚΗ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Ο εκλεκτός γλωσσολόγος κ. ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

(Αντιγραφή του κ. Α. Τερζάκη
[από φωτογραφία του 1902])

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΑΓΟΡΙΑ

Ο Κρητικός τύπος **ἀγόρια** (=δρεινοί τόποι), που αναφέρεται στην αλληλογραφία του Έλλ. λεξικού Δημητράκου (ἀριθ. 8) δεν έχει καμιά σχέση με τὰ γνωστά μας **ἀγόρια** ή πιδ σωστά γραμμένο: **ἀγώρια** (ἄωρος, ἄγουρος). Ἀυτὰ κατὰ τύχη ὁλότελα συμφωνήσανε στοὺς φθόγγους, μὰ ἡ ἔτυμολογία τους εἶναι βέβαια διαφορετική. Τὰ **ὄρη** ἐπειδὴ ἔχουνε κατάληξη—η (προφ. Ι) γιὰ νὰ μὴ θεωρηθοῦνε ἀριθ. ἐνικοῦ (σύγκρινε: τὰ **ἄνθη>τὸ ἄνθι, τὰ στήθη>τὸ στήθι** κτλ.) τὰ εἶπανε: **ὄρια** (διδ. **ὄρη-α**) ὅπως: **ἔτη>ἔτια, μέρη>μέρια** κτλ. (ὄχι **ὄρεα, ἔτεια, μέρεα** κτλ., πού τὰ νομίζουνε μερικοί, γὰ τὸ Θεό! Τὸ ἀσυναίρετο ἔλειψε ἀπ' τὴν ἑλληνική πολὺ προτοῦ φανεῖ ὁ τύπος **ὄρια**). Τό: **ὄρια** (=ὄρη) μετὸ ἄρθρο: **τὰ—ὄρια** καὶ μετὸ συνοδίτη φθόγγο: γ **ἀνάμεσα** σὲ δυὸ φωνήεντα: **τὰ-γ-**

ὄρια, τὸ θαρέψανε: **τ' ἀγόρια** καὶ τὸ συχίσανε μετὸ πιδ γνωστό τους: **τ' ἀγώρια** (=τὰ ἄωρια). Ὁ μεταγενέστερος τύπος **ἄγουρος** σὲ ἐπιγραφή τῶν Θηβῶν: «Ἡράκλειτος ἐτῶν εἰκοσιτριῶν **ἄγουρος**» (Ἀρχαιολ. ἐφημ. 1920, 31) δείχνει πὸς ὁ συνοδίτης φθόγγος νοκίς ἀρχίσε νὰ εἰσχωρεῖ στὴ γλώσσα γιὰ νὰ μὴ γίνεταί **χασμοδία** προβλ. σὲ ἄλλη ἐπιγραφή: **αὔωρος** Bulletin corresp. Hellen. ιζ, 319) πού δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ **ἄβωρος** (=ἄ-β-ωρος) προβλ. **θεὸς>θεγός, πέλαος>πέλαβο, πρόδοδος>πρόβοδος** καὶ **πρόγουδος** κτλ. Ὡστε νὰ θέλουμε νὰ τὸ ξηγήσουμε ἀπὸ τὸ γ μετὰ ἀρχαίους φωνολογικούς νόμους, ὅπως κάνει ὁ κ. Χατζηδάκης, δὲ μᾶς ἀφί-νει ἡ σημασία τοῦ: **ἄγουρος** τῆς ἐπιγραφῆς τῶν Θηβῶν πού σημαίνει ἀρσενικό παιδί καὶ πού ἀρχαία βέβαια ἡ σημασία ἀπτὴ δὲν εἶναι (καὶ μόνο ὅταν θέλουμε νὰ φύγουμε ἀπὸ τὰ σωστά, τὸ λέμε ἔτσι). Στὴν ἀρχαία μάλιστα τὸ **ἄωρος** σήμαινε τὸ ἀντίθετο δηλ. τὸν περασμένης ἡλικίας, τὸν ὄχι πιδ τρυφερό, τὸν ὄχι πιδ ὠραίο, τὸν παρήλικα ὁποσδήποτε, ὄχι λοιπὸν τὸν **ἄγορο** διδ. τὸ νέο, πού σημαίνει σήμερα καὶ πού σημαίνει καὶ ἡ μτγν. Θηβαϊκὴ ἐπιτύμβια ἐπιγραφή. Ἀπὸ τὸ βροῖκε ὁ posteriori ὁ κ. Χ. γιὰ νὰ μὴ συμφωνήσει μετὰ μένα ΓΓΕ. β', 45' μὰ, φαίνεται, μήτε τὰ κοπέ-λια του δὲν ἔπεισε, τὰ κοπέλια του πού εἶναι ἀναγκασιμένα νὰ δέχονται ἀκόμα καὶ τὰ λάθια του.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Υ. Γ. Τώρα πού ἦρθα ἐδῶ, μάζεψα ὅλα τὰ παραδείγματα μετὰ—**ώνας**, καὶ—**ώντας**, ἀπὸ χωριά καὶ τοποθεσίες πού ἔχει ἀπάνω στὴν Εὐβοία: **Πισσώνας, Δρυμώνας, Γαλατσιώνας**—**Δαφνώνας, Παγώντας, Βα-τώντας**, ἴσως καὶ κάνα ἄλλο.

Παρόραμα. Σὲ κανένα ἄλλο περιοδικὸ ἢ ἄλλο βιβλίον δὲν τυπώθηκε ἀκόμα ὡς τώρα ἄρθρο μου χωρὶς τυπογραφικὰ λάθη.

Ἀπὸ τὸ εἶδα **μόνο** στὸ «Ξεκίνημα», γιὰ τοῦτο τοὺς θαμᾶζω καὶ τὸ θαυμα-σμό μου τὸν ἐκφράζω δημόσια ἐλπίζοντας, πὸς καὶ στ' ἄλλα μου τ' ἄρθρα δὲ θὰ ἔχει τυπογραφικὰ λάθη ἢ **παραιντώματα**, ὅπως τὰ λέει ὁ Ψυχάρης, γιὰ τὴν ἐπιστημο-νικὰ ἄρθρα μετὰ τυπ. λάθη εἶναι ἀκατανόητα, διδ. δὲν τὰ καταλαβαίνει κανεὶς.

Ἐνα μονάχα ἔχει στὸ προηγούμενο ἄρθρο μου: **Ἀβγαριές** «Ξεκίνημα» 70. α', φυλ. Ἰουλ. 1933, σελ. 222, ἀράδα ἀπὸ κάτω 2' ὕστερα ἀπὸ τὴ λ.: οἱ νεότεροι νὰ προ-στεθεῖ: **κατὰ τὸ: μούσπουλα** ἢ ὅλη φρ. διδ. νὰ γίνεῖ ἔτσι: **σούδουλα** οἱ νεότεροι κατὰ τὸ: **μούσπουλα**, ὄχι μόνο γιὰτί...

Ἀπτὴ ἢ παράλειψη δὲν ἔγινε ἀπὸ κανένα ἀρμόδιο τοῦ Περιοδικοῦ, παρὰ ἔγινε ἀπὸ ἀπροσεξία ὁλότελα δική μου στὸ χειρόγραφο, πού τοὺς ἔδωσα γιὰ τύπωμα.

Μ. Φ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ «ΞΕΚΙΝΗΜΑ».

Ἀγαπητὸ «Ξεκίνημα»

Σχετικὰ μετὸ ποίημα «Ὁταν...» τοῦ Καρυωτάκη πού δημοσιεύσατε στὸ φύλλον τοῦ Ἰουλίου, καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο σημειώνετε πὸς ἦταν τὸ τελευταῖο τραγοῦδι τοῦ ποιη-τῆ, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς πληροφορήσω σὰν ξάδελφος καὶ ἀχώριστος φίλος του, πὸς εἶναι μὲν ἀπὸ τὰ τελευταῖα (τὸ τελευταῖο ἦταν ἡ «Πρόβεζα» καὶ μερικὰ πεζὰ τραγοῦδια, πού γράφτηκαν λίγες μέρες πρὸ τοῦ τραγικοῦ του τέλους), γράφτηκε ὅμως πολλοὺς μῆνες πρὶν πάει στὴν Πρόβεζα, μετὰξὺ Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου τοῦ 1928.

Ἀθήνα 24/7/1933

Μὲ ἀγάπη

ΘΕΟΔ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ

ΡΩΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΥΣ ΜΑΣ...

1ον) Οί διάφορες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες, ωφέλησαν ή έβλαψαν με την επίδρασή τους την Λογοτεχνία μας;

2ον) Νομίζετε πως υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα κριτική, ικανή να δώσει την πραγματική αξία και θέση σ' ένα έργο Έλληνικό που πρωτοφανερώνεται;

3ον) Η σημερινή ποίηση, που τείνει ολοφάνερα ν' αφομοιωθή με τον πεζό λόγο σε τι προβλέπεται πως κινδυνεύει να εξελιχθῆ μελλοντικά:

Στο προηγούμενο φύλλο μας απήντησαν οί κ.κ. Κουκούλας και Πηνιάτογλου. Στο σημερινό απαντούν:

Ο ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟΣ ΚΡΙΤΙΚΟΣ κ. ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

—Δεν ξέρω άλλη θεωρία μεταπολεμική για την τέχνη, εκτός από την κοινωνιστική. Ότι δηλαδή η τέχνη πρέπει να εκφράζει στενότερα τόπο και χρόνο, και μάλιστα νᾶχη και σκοπόν κοινωνικής άναμορφώσεως διά μέσου επαναστατικής άνατροπής. Αυτή η θεωρία νομίζω ότι έβλαψε και βλάπτει. Μα κι' αυτό το «έβλαψε» και «βλάπτει» είναι σχήμα λόγου... Ένας άληθινός συγγραφέας, ένας άληθινός ποιητής δε μπορεί να την παραδεχτή,—παρά για λίγο, περαστική ίσως. Η άληθινή τέχνη, όπου υπάρχει, είναι άλλο πράγμα ασυμβίβαστο με όλ' αυτά. Η κοινωνιστική λοιπόν αισθητική θεωρία, οδσιαστικά μήτε έβλαψε, μήτε θα βλάψη. Η μοναδική βλάβη που μπορεί να κάνει, αν επικρατήσει στην πράξη, είναι μιὰ βίαιη καταστροφή καλλιτεχνικών. Μα κι' αυτό δε θα είναι βλάβη οδσιαστική.

—Δε νομίζω όπως δήποτε πως η κριτική θ' άρχουσε να επιβάλῃ,η και ν' αφανισθῆ ένα φιλολογικόν έργο. Η δύναμή της η αξιολογική, περιορίζεται σε λίγους βαθμούς. Είναι η κριτική περισσότερο τ' γιατί, παρά τ' τί. Τρεις σφαίρες άναγνωστικών κοινών υπάρχουν σε κάθε τόπο. Ο λαός, οί ανεπτυγμένοι, οί φιλόλογοι. Κάθε μιὰ έχει τους συγγραφείς της. Φυσικά, χρειάζεται κάποια χρονική προθεσμία για να τους βροισχῆ και στο σημείο τούτο η κριτική φέρνει, καμμιὰ φορά, καθυστερήσεις,—ιδίως έγκωμιμάζει υπερβολικά. Μα τὸ ξαναλέγω: η κριτική είναι εργασία φιλολογική, όχι αξιολογική. Διαλεκτική, όχι δογματική. Καθ' ένας βρίσκει και χρστά τους συγγραφείς του μόνος του.

Μ' όλα ταύτα πιστεύω ότι και στον τόπο μας υπάρχει κριτική που και να μπορεί και να θέλη να επιβάλῃ ένα πραγματικά άριστο βιβλίο. Δεν παραδέχομαι πως εφθάσαμε σε σχηματισμένες εμπάθειες, σε προκαταλήψεις άδιαπέραστες. Μόνον μιὰς κατηγορίας η κριτική έχει τις προκαταλήψεις της, και δε λογαριάζει, παρ' αυτές. Την ξέρετε βέβαια...

—Δεν έχετε δίκιο. Συμβαίνει τὸ αντίθετο: ο πεζός λόγος ταύτισθηκε σήμερα με την ποίηση, όχι η ποίηση με τον πεζό λόγο! Ο πεζός λόγος έγινε λυρικός στο περιεχόμενο,—υποκειμενισμός, αυτοβιογραφία, αυτοανάλυση, ψυχολογία, ψυχολογία, —και ποιητικός στη μορφή—έλλειψη θέματος, ποιητική γλώσσα, ρυθμικές φράσεις, ποιητικοί τρόποι και σχήματα. Μα δε νομίζω πως θα επικρατήσει. Ο πεζός λόγος θα ξαναπάρῃ τὰ στοιχεία του. Η ποίηση θα κρατήσει τὰ δικά της. Έκεινο που θα μείνῃ από τὴ διασταύρωση αυτή του παρόντος, θα είναι νέο είδος λόγου,—κριτική, μα κριτική πολυσύνθετη, φιλοσοφική, φιλολογική, λυρική, αισθητική...

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ κ. ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ

—Έκεινο που μὴν έχοντας να δώσουν κάτι αξιόλογο δικό τους επιδιώκουν να φαίνονται μοντέρνο και να λέγονται συγχρονισμένοι, αδράχουν πάντα (σὰ ναυαγοί τὴ σανίδα τὴς σωτηρίας τους) τὴν τελευταία κοσμοθεωρία η τὴν πιὸ μωδάτη κοινωνιολογική δοξασία, που μᾶς έρχεται έτοιμη ἀπ' έξω. Καί γράφονται κορδαζίζονται γύρω τὴς μεθυσμένοι ἀπὸ αὐθυποβολή, σάν οί άγριοί γύρω στο ταμπου τους.... Μα η τέχνη δὲν είναι μίτε θρησκεία, μήτε κοινωνιολογία, μήτε πολιτική. Καί ὅπως δὲν ὑπῆρξε τέχνη μοναρχική, φεουδαρχική, άστική, έτσι δε μπορεί να υπάρξῃ και προ-

λεταριακή και φασιστική. Μονάχα ΤΕΧΝΗ ὑπῆρχε και θα ὑπάρχει πάντα. Ὅστε οί καινούριες κοινωνιολογικές θεωρίες άφίνουν ανεπηρέαστους τούς άληθινούς τεχνίτες τού λόγου.

—Κριτική δὲν ὑπάρχει, θαρρῶ, στην Ελλάδα, υπάρχουν ὅμως κριτικοί κ' υπάρχουν άκόμη και περιοδικά, που έχουν τὴ γενναίω φροσύνη να τους διαθέτουν ὀρισμένες σελίδες. Ἄν έργαζα ποτέ περιοδικό, τὸ μόνο πᾶμα που θα έξω βέλιζα ἀπ' αὐτὸ θάταν οί κρισιογραφίες. Μα, θα πῆτε, κ' η έπικαιρότης τί θα γίνῃ; Ἄκουστε: ἐγὼ θανάγγελα τὰ νέα βιβλία, ὅσα θα νόμιζα αξιολογέστα, συνοδεύοντας τὴν άναγγελία με λιγύλογη περιλήψη τὴς ὑπόθεσης η τού περιεχομένου τους. Τόσο μόνο.

—Η ποίηση ποτέ δε θα αφομοιωθῆ με τον πεζό λόγο, ούτε τὸ ἐναντίο θα συμβῆ, ὅσο κι' αν η πρόξα γίνεται ὀλοένα ποιητικώτερη. Είναι και θα μείνουν δύο πράγματα ξεχωριστά, γιατί ἀναβλύζουν ἀπὸ δύο διαφορετικές κι' ασύγχυτες άνάγκες τὴς ψυχῆς. Για τὴ μελλοντική εξέλιξη, κατὰ τὴ γνώμη μου, τὴς ποίησης γράφω στὴ «Ν. Ἔστια» (Ἄρθρ.: «Η ποίηση που μᾶς έρχεται») και σ' ένα σημειόμᾳ μου στὴν «Ἴόν. Ἀνθολογία». Κοντολογίς ὑποστηρίζω ἐκεί πως: Η ποίηση θα πάηη στο μέλλον ναύαι ατομικιστική, έγωκεντρική κι' ακατάδεχτα ψευτοαρστοκρατική. Ἰλλ' ἀνοίγοντας τις φρεσούγες τὴς ἀπάνω ἀπὸ τον πανανθρώπινο πόνο και τὴν πανανθρώπινη χαρά, θ' ἀντλή τις εμπνεύσεις τὴς ἀπὸ τις ὀμαδικές συναισθηματικές ἐκδηλώσεις τὴς αὐριανῆς ζωῆς,—τὴς ζωῆς που θάαι συμφωνότερη με τὴ φύση μας και τὸν πραγματικό προορισμό μας ἐπάνω στὴ Γῆ.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΣ κ. ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗΣ

—Οί μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες είναι άλήθεια πως επέδρασαν σοβαρά στην Λογοτεχνία μας που με τις ανεομάτιστες τάσεις τὴς ζήτουσε ἀπὸ καιρὸ ἕναν ὀδηγητὴ άγό. Έτσι, κανείς δὲν μπορεί ν' άρνηθῆ πως τὸ «Νούμερο 31.328» τού Βενέξη, οί «Δεσμώτες» τού Τερζάκη, «Η φυλή τῶν ἀθρόπων» τού Καστανάκη, ὁ «Μπαμπᾶς Ἄφροσις» τού Παπαγεωργίου, ὁ «Κύκλος τῶν Στοχασμῶν» τού Ντίμη Ἀποστολοπούλου, δὲν στάθηκαν έργα νέων ἐπιχερασμένα ἀπόλυτα ἀπὸ τις έξω κυκλοφορούσες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες, πᾶμα που ἀποδειχεται και ἀπὸ τὸ γεγονός,—που δὲν πρέπει να μᾶς διαφεύγῃ—ὅτι ὄλοι οί παραπάνω νέοι ὑπῆρξαν ἐν τοῦτῃ που έγραφαν για ἀγαπούλες, ἀστέρια και σούρουπα στ' ἀερογάλλια...Τόσα, αν οί μεταπολ. θεωρίες ωφέλησαν η έβλαψαν σιτὰ τὰ έργα, αὐτὸ μόνο μονόπλευρα και ἀνάλογα με τὴν ὕψη η κάθε έργου μπορεί νὸ κριθῆ. Για μένα πάντως επικρατεῖ περισσότερο τὸ πρῶτο...

—Επικρατεῖ στην Ελλάδα η κακή συνήθεια να κρίνεται η αξία ἕνὸς έργου ἀπὸ τὴν ποιότητα τού συνόλου τῶν κριτικῶν που θα γράφουν. Αὐτὸ συμβαίνει ὄχι γιατί δὲν έχουνε ὀρισμένους κριτικούς με κύρος, που μιὰ κριτική τους άρχει να δώσει τὴ θέση του σ' ένα έργο (μη ξεχνάμε τὸν Ἄγρα, τὸν Θούλο, τὸν Πολίτη κι' ἀπ' τούς νεότερους τὸν Καραντώνη, Κοτζιούλα, Πηνιάτογλου) ἀλλὰ γιατί, οί ὀρισμένοι αὐτοί κριτικοί σπάνια κάνουν ἀπόλυτως εὐσυνείδητη εργασία—ἀς μου τὸ ἐπιτρέψουν αὐτὸ—εἴτε ἀπὸ ἔλλειψη καιροῦ, εἴτε ἀπὸ προκατάληψη, εἴτε—και τὸ κυριώτερο—ἀπὸ ἐγωιστική μανία να πουν τὸ δικὸ τους, τὴν ἀπεριμενητὴ δηλαδή γνώμη τους που θα ξαφνιασῃ...

Ἔτσι, ἐνὼ η κριτική στον τόπο μας έχει ἀπ' τὴ μιὰ δώσει ὕπεραξία σε έργα μέτρια ὅπως τὸν Μασσιὰ τις «Στεργίε και Θάλασσες», τού Βάρναλη τὴν «Ἄληθινή ἀπολογία τού Σωκράτη», τὴς Ἄγγελος Καστανάκη Βαλιάδη «Τὸ περσινὸ μας», ἀντίθετα ἀδίκησε με τὴν ἀδιαφορία τὴς έργα με αξία πραγματική, ὅπως τὴν «Ἐσωτερική Συμφωνία» τού Σεφλοῦδα, τὸ «Περ' ἀπ' τ' ἀνθρώπινα» τού Μαμμέλη, τὴν «Ξεπάρθενη» τὴς Νάκου κ. ἄ.

—Η σημερινή ποίηση τείνει επικίνδυνα να εξελιχθῆ σε πεζό λόγο που...ριμάει (δίδως ἁρμονία, περίτεχνο ὕφος, μουσικότητα) μόνο και μόνο γιατί δὲν βρίσκει ἄλλην ἁκτινα δράσεως μιὰ κι' ὁ λυρισμός έδωσε ὄτι είχε να δώσει μ' ὄλους τούς δυνατοὺς τρόπους. Αὐτὸ ὅμως μόνο σάν ἀρρώστεια παροδική πρέπει να σημειωθῆ.

Η ποίηση η ἀληθινή, που μόνο να συγκινή ἐνδιαφέρεται και που ἀδιαφορῆσε ἀνεκάθεν για τὸν έξω κόσμο τού ἀνθρώπου, θα ὑπάρχει πάντα λυρική και μουσική, ἐφ' ὅσον κι' ὁ ἀνθρώπος δὲν θα πάηη «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνον ζήσεται»...

Ο ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ κ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΒΑΝΤΑΣ

Ἡ ἀπάντησή τοῦ κ. Λέοντος Κουκούλα στὰ ἐρωτήματά σας, πού δημοσιεύτηκε στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Ξεκίνηματος» λιτή, ἀλλὰ πλούσια, εἶνε τόσο κυριολεκτική, τόσο φωτισμένη, κι' ἀντικειμενική, πού νομίζω ὅτι κάθε ἄλλη γνώμη εἶνε καὶ πρέπει νὰ θεωρεῖται περιττή.

Θὰ ἤθελα ὅμως νὰ ἐκφράσω ὅλην τὴν πικρία καὶ τὴν ἀγανάκτηση πού δοξίμασα διαβάζοντας τὶς γραμμὲς τοῦ κ. Α. Πηνιάτογλου. Ἡ ἀπάντησή τούτου, ἐνὸς νέου κριτικοῦ ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὴν ἀγάδα μας, καὶ ὁ ὁποῖος φιλοδοξεῖ νὰ καταστῆ ὁ «ἀμερόληπτος» παρατηρητὴς τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, δὲν εἶνε σύμφωνη οὔτε μὲ τὶς θέσεις τὶς ὁποῖες ἔχει ὑποστηρίξει πολλές φορές, οὔτε μὲ τὶς ἐλπίδες πούχαν στηρίξει στὴν πνευματικὴ του ὑπόσταση, ἐκείνοι πού τὸν γνώρισαν ἢ τὸν παρακολούθησαν στὴν προσπάθειά του. Διότι δὲν εἶνε δυνατὸ, ἕνας νέος μελετητῆς (ἔστω κι' ἂν ἔχει ἐκατὸ Πανεπιστημιακὲς περγαμνές) πού ὑποτίθεται ὅτι ἔχει συγχρονισμένη ἀντίληψη, ἐλεύθερη σκέψη καὶ φωτεινὴ παρατήρηση γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ κρίνει ἀντικειμενικὰ τὴν πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ πραγματικότητα ἐνὸς τόπου, νὰ μιλάει μὲ τόση περιφρόνηση καὶ τόση προχειρότητα γιὰ ἀγῶνες πού συνταράττουν ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα καὶ πού ἀφήνουν καθημερινῶς βαθειὰ τὰ ἰχνη τους στὴ ζωὴ μας. Δὲν μπορεῖ νὰ λέη, ἕνας νέος κριτικὸς ἀλληλοσυγκρουομένης ἀπόψεως, ὅτι οἱ κοινωνιολογικὲς θεωρίες δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν σοβαρὴ ἐπίδραση στὴν λογοτεχνία. «Βέβαια τὰ γράμματα ἀκολουθοῦν τὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς, (ἀπὸ τὴν ἀπάντησή τοῦ κ. Πηνιάτογλου) οὔτε νὰ λέει ὅτι ἕνα ὀλόκληρο ἐπαναστατικὸ πνεῦμα πού ἀγκαλιάζει τὶς μάζες εἶνε «ψευτοαριστερισμός». Ἄν ἦταν πραγματικὸ τέτοιος δὲν θὰ ὑπῆρχαν οἱ στίφυλακες καὶ στὰ ξερονήσια 6000 περίπου ἀγωνιστῆς καὶ δὲν θὰ ὑπῆρχαν οὔτε τὸ «ιδιώνυμο» οὔτε τὰ διάφορα ἄλλα μέτρα τῆς Ἀστικῆς ἀντίδρασης. Δὲν μπορεῖ ἐπίσης νὰ λέει ἕνας κριτικὸς ὅτι ὁ «ψευτοαριστερισμός» κατ' ἄρθωσεν ἀκατασρέψιμῃ μόνῃ «ὑψισμένα ἀληθινὰ ταλέντα» καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι τῆς κλίμας ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν δάσκαλο Βάρναλη οὔτε καὶ πρέπει νὰ λογαριαστοῦν ὡς ἐργάτες τῆς λογοτεχνίας μας, ἀδιάφορο ἂν νεαροὶ ἀγοράμματοι κουφιοκεφαλάκηδες χάσκουν μπροστὰ στὸ ἔργο τους», διότι εἶνε νόμος ὅτι τὰ ἀληθινὰ ταλέντα δὲν καταστρέφονται ποτέ, ἐκτὸς ἂν δὲν εἶνε ἀληθινὰ ταλέντα, καὶ διότι εἶνε γνωστὸ ὅτι ὁ Βάρναλης εἶνε μιά ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες «πνευματικὲς δημιουργικὲς φυσιογνωμίες» τοῦ τόπου, καὶ δὲν χάσκουν μπροστὰ στὸ ἔργο του οἱ «ἀγράμματοι κουφιοκεφαλάκηδες» ἀλλ' οἱ σοβαρότεροι πνευματικοὶ ἄνθρωποι τῆς χώρας κι' αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀντίπαλοι του στὸ ἰδεολογικὸ στρατόπεδο.

Ὁ κ. Πηνιάτογλου μποροῦσε ἀξιόλογα γράφοντας γιὰ τὴν ἐπίδραση τῆς ἐποχῆς μας, στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου νὰ πει τὶς ἀπόψεις του μ' ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια (ὅπως πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ ἐκείνους πού φιλοδοξοῦν νὰ παίρουν μιὰ ξεχωριστὴ θέση στὴν Ἑλληνικὴ κριτικὴ) καὶ ὄχι μὲ προχειροῦς δημοσιογραφικοῦς συλλογισμοῦς. Νὰ γιατί αὐτὸ δὲν εἶνε καθόλου εὐσυνείδητο.

Στὰ ἐπόμενα φύλλα μας—ὅπου θὰ διαθέσουμε περισσότερο χῶρο—θ' ἀπαντήσουν κατὰ σειρά οἱ κ. κ. Γρ. Ξενόπουλος, Κ. Παλαμᾶς, Ἀπ. Μαρμελής, Γ. Παναγιωτόπουλος, Δημ. Ξωαννόπουλος, Α. Καραντώνης, Στ. Ξεφλούδας, Κ. Δημαράς, Ἄγγ. Τερζάκης, Μ. Βισάντης, Π. Χάρης, Τ. Ἀνθίας, Γ. Σίδερης, Μ. Κανελλῆς, Γ. Σφακιανάκης, Η. Ζώγας κ. ἄ.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ

Λάβαμε τὸ παρακάτω γράμμα τοῦ κ. Σκαρίμπα τὸ ὁποῖο καὶ δημοσιεύουμε ἀπὸ καθήκον:

Χαλκίδα 20 Ἰουλίου 1933

Φίλε Κύριε Ἀϊβαλιώτη

Σὰς παρακάτω φιλοξενήστε μου στὸ «Ξεκίνημα» τὴν παρακάτω ἀπάντησή μου στὸν ποιητὴ κ. Γ. Παναγιωτόπουλο καὶ σὰς εἶμαι ὑπόχρεος.

Ὁ ποιητῆς κ. Γ. Παναγιωτόπουλος, φέρνοντας βαρεῖα τὶς πικρὲς ἴσως μὰ πολλὴ ἀληθινὲς παρατηρήσεις μου πάνω στὴν κριτικὴ του γιὰ «Τὸ Θεῖο Τραγῖ» στὸν «Κύκλο» τοῦ περασμένου Μαΐου, ἀντὶς νὰ μ' ἀπαντήσει ὁ ἴδιος παραθέτοντας κατ' ἀνάγκη καὶ τὶς παρατηρήσεις μου ἐκείνες—τὶς σὲ προσωπικὴ ἐπιστολή μου πρὸς τὸν ἴδιον διατυπωμένες—ἐπρότιμηση νὰ βάλει τὸν κ. Πηνιάτογλου νὰ μὲ βροῖσει χυδαῖα ἀπὸ τὴν ἴδια στήλη τοῦ ἴδιου περιοδικοῦ, λέγοντάς μου ὅσα δὲν εἶχε τὸ θάρρος, οὔτε καὶ τὴν ικανότητα, ἴσως, νὰ ὑπογράψει ὁ ἴδιος, κι' αὐτὰ μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι τοῦτος (ὁ δεύτερος) ἐπρόκειτο νὰ μοῦ κάνει τάχα κριτικὴ τοῦ βιβλίου μου. Τώρα, τὸ ἂν οἱ σκηνοθεσίες τοῦ εἶδους αὐτοῦ εἶναι ἔργο ἀνάξιο ἀνθρώπων κάποιας περιωπῆς μὲς' στὰ γράμματα, κάποιας ἀξίας στὴν τέχνη—δὲν μιλῶ γιὰ τὸν δεύτερο βέβαια, γιατί αὐτὸς δὲν ἔχει μήτε μὲ τὰ μὲν μήτε μὲ τὴν δὲ καμμιὰ σχέση—τὸ ἀφίνω στὴν κρίση κάθε ἐλευθέρου ἀνθρώπου.

Καὶ εἰς ὅτι μὲν ἀφορᾷ τὸν ποιητὴ κ. Παναγιωτόπουλο καὶ τὴν κακὴ ἱστορία μας τούτη—κακὴ ἂπ' τὸ δικό του τὸ μέρος—δὲν ἔχω παρὰ νὰ φέρω στὴ δημοσιότητα τώρα, τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολή μου πού μόνο νὰ τοῦ τὴν ταχυδρομήσω ἀρκέστῃκα τότε. Καὶ τοῦτο μόνο γιὰ νὰ δείξω τὸ πόσο καλὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μέμφομαι τὸν κ. Παναγιωτόπουλο σήμερα γιὰ ἐκδίκησίν του ἀνάξια διανοουμένου ἀνθρώπου μάλιστα καὶ ποιητῆ ἂπ' τοὺς καλλίτερους πού ἔχομε.

Ὅσο γιὰ τὸν κ. Πηνιάτογλου—τὸν θλιβερό αὐτὸν παρελθοντοφροσῖαν τῆς γλώσσας μας—παρ' ὅλη τὴν ἀηδία πού μοῦ κάνει ἢ μὲ τὸν «ἐντρομο ἠρωϊσμό του» συζήτηση, δὲν μπορῶ παρὰ νὰ παρατηρήσω τὰ πολλὰ λίγα τούτα: Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μεταξὺ «φινέτσας» καὶ «φινέτσας» ὑπάρχει κάποια διαφορά, κάτι «πολὺ ξερατάι». Ἔξω καλὰ ὅτι δὲν μπορῶ νὰ τὸν συναγωνιστῶ στὴν περίστασι. Στὴν κριτικὴ του (ἢ) λόγου χάρι μοῦ βροῖσει «ὅτι κατέστρεψα θέματα θεσπέσια». Πού θὰ πῆ δηλαδὴ ὅτι δημιουργοῦσα (ποιὸς ἄλλος;) ἐγὼ θέματα θεσπέσια καὶ—τί κρίμα—ἀπὸ κοντὰ τὰ κατέστρεψα! Μὰ ἂν τὰ δημιουργοῦσα—ἢ κι' ἂν (πού θάταν ἐξωφρενικὸ) μονάχα τὸς ὑπάρχον—τί σχέση ἔχουν μὲ τὸ ὅτι ἐγὼ (τὰ) κατέστρεψα; κι' ἂν στὰ σωστά τὰ κατέστρεψα, τότε πῶς μποροῦσαν νάσαν κἄν καὶ θεσπέσια καὶ θέματα; Ἐπίσης ὅτι «ὁ συγγραφέας πέρασε πλάι (!) ἀπὸ ἕνα ἐξαιρετικὸ (πῶς τὸ κατάλαβε;) θέμα ρομάντζου καὶ τὸ καταθλιπτικὸ αὐτὸ κατασκευάσματος κλπ.». Μὰ τότε—τότε; ἀπὸ ἐξαιρετικὸ ἀμέσως καταθλιπτικὸ κατασκευάσμα; Τί μπροῖ! Καὶ ὅμως ὁ κ. Πηνιάτογλου καμαρώνει ὡς κριτικὸς! καὶ ἄνθρωπος «πνευματικὰ κατηρητισμένος». Καὶ βέβαια ἀφοῦ μπορεῖ καὶ μεταχειρίζεται μὲ πραγματικὴ μεσοτρία τὴν ἀπίθανη ἐκείνη φρασσεολογία, πού κατὰ τὸν μοκαρίτη Ροῖδη, μεταχειρίζονταν μόνο οἱ σαλιμπάγκοι, οἱ ἀλχημιστῆς κι' οἱ θεολόγοι.

Ἐπειτα—ἔπειτα—ἐγὼ μὴ ὄντας «καλοενδεδυμένον ἀνθρωπάκιον» παρμένο πάντα πρὸς τιμὴ μου «ἀνθρώπος χωρὶς κανένα γούστο, χωριάτικα μονοκόματος» κατ' ἀντίθεση πρὸς τὸν κ. Πηνιάτογλου πού καὶ γούστα ἐξαιρετικὰ «ὡς κουστουμιοῦν» ἔχει—τὸν ἀνεγνώρισα κάποτε—ἀλλὰ καὶ ἐλαστικότητα ἀφθαση, τὸσο ἀπαραίτητη σὲ ἀριβιστάκια ἀδύναμα.

Παραθέτω ἀμέσως καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Παναγιωτόπουλον ἐπιστολή μου.

Χαλκίδα 8 τοῦ Μάη 1933

Φίλε Κύριε Παναγιωτόπουλε,

Μόλις σήμερα ἔλαβα γνώση τῆς κριτικῆς πού εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ κάμετε στὸν «Κύκλο» καὶ κατ' ἀρχὴν σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ ὅσα καλὰ λόγια μπορέσατε νὰ πῆτε καὶ γιὰ μένα. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἔκαμα ἀσχημο σφετέ. Στὸ πρῶτο μου βι-

βλίο «Καὶμοὶ στὸ Γριπὸν» — βιβλίον ἀσύγκριτα κατώτερο ἀπὸ τὸ δεύτερο — ὑπαρξά πολὺ πῶς τυχερῶς.

Θὰ εἶχα μ' ὅλα ταῦτα νὰ σὰς ἐκθέσω κάποιες σκέψεις μου. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν ὑπάρχω καλὸς ἢ κακὸς λογογράφος καὶ ἀνεξάρτητα, μοῦ μένει πάντα ἀνεξήγητο γιὰτὶ θελήσατε νὰ μὲ κρίνετε ἀπὸ ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχω καὶ νὰ μὲ παινέψετε, γιὰ ἀρετὲς τῆς ὁποίας ἐπίσης δὲν ἔχω. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σὰς πῶ ὅτι μὲ κατεκρίνατε μὲ κάποια ἐκζητήση. Σὰς δηλώνω ὅτι στὴ λέξη «ἐκζητήση» δὲν δίνω τὴν κακὴ σημασίαν πού ἴσως νὰ ἔχει. Λόγου χάριν εὐρήκατε τὴν γλώσσα μου ἀναρχικὴν, τοὺς τύπους μου — καὶ θὰ ἔνοιθε βέβαια τοὺς γλωσσικοὺς — περιέργους καὶ ἀνεπάντεχους, τῆς καταλήξεως μου ἀστοχες, τῆς συγκοπῆς τῶν φωνηέντων καὶ ἄλλα πολλὰ Ἰαπωνικῆς μικρογραφίας μικροπράγματα, τὰ ὁποῖα ὅμως σεις ἀνηγάγατε σὲ τέτοια περιοριστὴ ὥστε μὲ αὐτὰ, καὶ πρὸς χάριν αὐτῶν, καὶ μόνο νὰ μοῦ δώσατε τὴν κακὴ βαθμολόγησιν πού μοῦ δώσατε, βγάζοντας τόσο γενικὰ καὶ ριζικὰ συμπεράσματα. Ἔστω. Ὡς ἐδῶ θὰ πῆγαίνα ἴσως αὐτὸ τὸ πρῶμα καλὰ, ἂν δὲν συνέβαινε νὰ πῆτε καὶ κατὶ ἄλλα, τοῦτα σχεδὸν ἀκατανόητα δλόγελα, ἂν συγκριθῶν μὲ τὰ παραπάνω καὶ μὲ τὴν κεντρικὴν σας κατεύθυνσιν. Λέτε (λόγου χάριν) καὶ μάλιστα π ρ ο κ α τ α λ η π τ ι κ ἂ ὅτι «πρέπει νὰ τὸ πῶ ἅπ' ἀρχῆς ὅτι ὁ Σκ. δὲν ἀπογοητεύει τὸν ἀναγνώστην» κλπ. καὶ παρακάτω ὅτι «βέβαια τὸ ταλέντο δὲν τοῦ λείπει. Θάλεγα μάλιστα καὶ κατὶ περισσότερον: ὅτι τὸ ἔχει καὶ τὸ παραέχει». Ἀλλὰ (φεῦ!) ὁ Σκ. δὲν κάμνει πολλὴ τέχνην. Γιατὶ — κατὰ τὸ λέει σας — ἡ τέχνη ἀρχίζει ἀπὸ ἐκεῖ (τὸ ταλέντο) καὶ πέρα.

Μαζουὰ ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἀνύποπτο καὶ ἀγαθὸ ἐπαρχιώτη νὰ θελήσω «νὰ ὑπεισέλθω» — ἐπιτρέψατέ μου νὰ τὸ πῶ — στὴν πολυδαίδαλη καὶ ἀπίθανη φρασσεολογίαν πού γενικὰ χαρακτηρίζει τὸν πρωτευουσάνικο σοφολογιστικόν, ἀλλὰ μοῦ εἶναι ἀκατανόητο πῶς μπορεῖτε νὰ χωρίζετε ὅτι ἐννοεῖτε ταλέντο (καὶ μάλιστα ὑπερταλέντο κατὰ τὸ «παραέχει» σας) ἀπὸ τὴν τέχνην πού εἶναι τὸ πρῶτον γνῶρισμά του καὶ στοιχεῖο του. Μπορῶ νὰ πῶ ὅτι τὸ σχῆμα σας εἶναι «πρωτότερον». Ἡ ἀντίληψιν τῆς τέχνης προϋπόθεσιν καὶ ἐκεῖνο πού ἀποκαλοῦμε ταλέντο δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἰκανότησιν στὴν ἐκφρασὴ αὐτῆς, καὶ μὲ γραμμὰς ἀδρές ἀλλὰ «ἀνθρώπινες» εἶναι σὰν νὰ λέτε (ἐπιτρέψατέ μου τὸν παραλληλισμὸν) ὅτι ὁ τῆδε παλουτοῦς ἔχει ταλέντο — καὶ μάλιστα μεγάλο — παλουτοῦ ἄλλὰ δὲν κάμνει... καλὰ παπουσία! τότε ἀπὸ πού τὸν κρίνετε;

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμω ἔτσι — ὅπως τὸ λέτε σεις — εἶναι τὰ πράγματα, δὲν αἰτιολογεῖτε καθόλου τῆς μεγάλης σας λέξεως: «ταλέντο, ὑπερταλέντο, πρέπει νὰ τὸ πῶ ἅπ' ἀρχῆς» ἐξ ἐναντίας ὅμως τόσο ἐπιμενίνατε νὰ μὲ κρίνετε ἀπὸ πράγματα πολὺ λεπτομερειακά καὶ συμβατικά στὴν περίστασιν καὶ νὰ βάλετε «πρῶτος τὸν λίθον» ἐσεῖς, πού μ' ὅλα ταῦτα τ' ἀρνείσθε. Καὶ κρίνεται ἔτσι ἕνας ἄνθρωπος;

Ἐπειτα — σὰς λέγω καὶ τοῦτο — ἀπὸ τόσα ἄλλα διηγήματα πραγματικὰ ἀριστουργήματα, ὅχι δικὰ μου ἀπλῶς — ἔχω τὸν ἐγωϊσμὸν αὐτὸν νὰ τὸ λέω — ἀλλὰ τῆς καθόλου νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, βρήκατε λέω νὰ μοῦ πῆτε ὡς παρ' ὀλίγον (τὶ σχῆμα!) ἀριστοῦργημα «Τὸ λουλούδι τῆς Μονεμπασίας» — γὰρ τάχα; — μιὰ ἡθογραφία κοινωτικῆ, ἐφαρμοζόντες ὡς πρὸς τοῦτο τὴν λαϊκὴν παροιμίαν πού ἐννοεῖ «σπουδαῖα τὰ λάχανα;» Κομμάτια σὰν τὴν «Περίτολο Ζ», σὰν «Τὸ χρῶσι τῆς ἀγάτης», σὰν τὴ «Χρυσόμυγα τῆς Βρώμας», «Ἐνας ἀρχάγγελος στὸ περιγιάλι», «Ἡ ἱστορία ἐνὸς ἀσημαντοῦ», «Ὁ Φίλος μου», «Δυὸ ψυχῆς καὶ ἕνα Ἀστέρην» κ. ἄ. πέρασαν ἅπ' τὴν καρδίαν σας ἀόρατα. Μόνον τὸ «Ἐνας ἀρχάγγελος στὸ Περιγιάλι» σὰς ἔδωκε ἀφορμὴ νὰ μιλήσατε περὶ ἐξαισιοῦ τίτλου (!) ὁ ὅποιος μ' ὅλα ταῦτα κ' αὐτὸς (πάλι τίς τῆς) σκετάζεται ἕνα ὄχι ἀντάξιόν του κομμάτι (!) ὡσὰν τὰ κομμάτια νὰ γίνονται πρὸς χάριν τῶν τίτλων (!) Καὶ εἶναι κριτικὴ αὐτὴ; Καὶ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν — γιὰτὶ τὴν ἔχετε — νὰ σὰς πιστεύωμε ἐμεῖς «οἱ ἀφελεῖς» ἐπαρχιώτες; καὶ νὰ μᾶς κατευθύνετε (σεῖς!) στὸ δρόμον τῆς τέχνης;

Τοῦτα τὰ λόγια μου μὲ μήτε τὴν παραμικρὴν δόσιν μνησικακίας ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν πικρίαν (τὴν πολὺν ἀνθρώπιν) ἀνθρώπων ἀξίων περισσότερης προσοχῆς καὶ σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους σας, ἀπὸ σὰς πρὸς τοὺς ὁποίους ἐμεῖς ἀφινόμεσθα (μάταια) μὲ ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην κρίνομένων πρὸς κριτῆς.

Μὲ τιμὴν
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Σ. Ι. Τὸ πρῶτον βιβλίον μου «Καὶμοὶ στὸ Γριπὸν» σὰς τῶσται μ' ὅλα ταῦτα εὐθὺς ὡς μοῦ διατυπώσατε κάπως, τὴν ἐπιθυμίαν σας αὐτήν.

Γ. Σ.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΕΠΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐπτά βιβλία νέων — αὐτὰ τοῦλάχιστον πού στάλθηκαν στὸ «Ξεκίνημα» — καὶ μιὰ ἀνθολογία νέων πεζογράφων μέσα σὲ διάστημα ἐνάμιση μῆνα, δὲν εἶναι γεγονός πού μπορεῖ νὰ περῶσιν ἀπαράτηρητο. Οἱ νέοι γράφουν, καὶ γράφουν μ' ὅλη τὴν δίψαν ν' ἀπολυτρωθῶν ἅπ' τὴν πνευματικὴν ἀνησυχίαν καὶ ἀνικανοποίησιν πού τοὺς παραδέρνουν. Ἐνας γύρος στὰ βιβλιοπωλεῖα θὰ σὰς πείσῃ. Οἱ προθήκες τοὺς ὀργιάζουν σὲ ἐκθέματα βιβλίων νέων. Καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ εἶναι ἀξιοπρόσεχτες λογοτεχνικῆς ἐκδηλώσεις πού ζητοῦν νὰ πάρουν ἐνεργητικὴν στάσιν ἀντίκρου στὰ προβλήματα τῆς τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁλοκληρωμένως προσπλάθει ἴσως νάνα λίγες. Ἀλλὰ κ' αὐτὲς βγαίνουν καὶ ξεχωρίζουν πάντα μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν μάζαν καὶ ἀργὰ ἢ γρήγορα, μέσα ἅπ' τὸν ὄγκον πού ἀρχικὰ συγκαταλέγονταν.

Ἐπτά βιβλία πού ἀποτελοῦν μαζί ἕναν ὄγκον, μιὰν καθολικὴν ἐκδήλωσιν σκέψεων κ' ἀνησυχιῶν, δὲν μπορεῖ λοιπὸν κανεὶς νὰ τὰ παραγνωρίσῃ. Τὸ λιγώτερον, εἶναι ἀναγκασμένως νὰ θεωρήσῃ τὴν ἐκδοσὴν τοὺς σὰν ἕνα φαινόμενον πνευματικῆς ἐποχιακῆς ἐκδήλωσιν, ἂν καὶ κανένα ἅπ' τὰ βιβλία αὐτά, χωριστά, δὲν παρουσιάζει ἀποκλυπτικὴν ἀξίαν. Ὡστόσο αὐτὸ δὲν σημαίνει πῶς ὁ ὄγκος τοὺς δὲν ἀπαγορεύει μιὰν ἀξιολογικὴν κρίσιν:

Τὸ μυθιστόρημα τῆς δ. Μπουκουβάλα «ΙΖΟΛΛΗ» εἶναι ἕνα βιβλίον μὲ συνθετικὰς ἀρετὰς πού δύσκολα συναντᾷ κανεὶς σ' ἕνα πρωτόλειον σὰν κ' αὐτό. Ἐκεῖνο πού παρατηρεῖται ἅπ' τῆς πρώτης σελίδος του εἶναι ἡ μεγάλη ἔλλειψιν π ρ α γ μ α τ ι σ μ ο ὦ ἀναγκαιότατον γιὰ τὴν ἐμφύχωση τῶν προσώπων πού κινεῖ καὶ τὴν τόνωσιν τῶν εἰκότων πού παρουσιάζει. Ἐναντία, ὁ ἄκρατος ρομαντισμὸς καὶ ἡ αἰσθηματικὴ πού σπαταλοῦνται ἀφειδίωτα ἅπ' τὴν συγγραφῆάν δίνουσαν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἀπίθανου καὶ ἀφύσικου σὲ πολλά σημεία τοῦ μυθιστορημάτος.

Ἡ φραστικὴ διατύπωσιν πολὺ συμπληθητικὴ μὲς στὸν ἀτημέλητον καὶ ἀφελὴ τρόπον τῆς. Ἡ ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου ἀφύσικη. Ὡστόσο στὸ βιβλίον τῆς δ. Μπουκουβάλα βρῖσκει κανεὶς φανερά σημάδια ταλέντου ἀκατέργαστον.

Ἐνα ἄλλο βιβλίον, «Ἡ ζωὴ, ἡ δράσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κλ. Τριανταφύλλου» τοῦ κ. Ἀρ. Πρόκου, διαθέτει πολὺ εὐχάριστα τὸν ἀναγνώστην γιὰ τὴν εὐσυνείδητη δουλειάν πού κλείνει. Ὁ κ. Ἀρ. Πρόκος παρουσιάζει μιὰν στοχαστικὴν μελέτην γιὰ τὸν Σάφριον ποιητὴν Κλ. Τριανταφύλλον, ἀναλύοντας μὲ στεγνὴν εὐκρίνειαν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, τὴν πολιτικὴν δράσιν καὶ τοὺς ἀγῶνας του γιὰ τὴν Δημοκρατίαν καὶ παραθέτοντας μιὰν ἐκλογὴν ἅπ' τὰ καλύτερα τραγουδιὰ του «Ραμπάγα», φροντισμένην ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Ὡς μελετητῆς εὐσυνείδητος ὁ κ. Πρόκος, παρουσίασε μιὰ ἐργασίαν ἐπιστημονικὰ προηγουμένην. Γιὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν τραγουδιῶν του ὅμως ἔχουμε πολλὰς ἀντιρροήσεις.

Πολύμερη καὶ πολύτροπὴ διηγηματογραφικὴν ἰκανότητα παρουσιάζει ὁ κ. Α. Ραζέλος μὲ τὸ βιβλίον του «Τῆς ἐπικῆς καὶ περασμένης». Ἀκόμω καὶ στὴν τεχνολογίαν, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων του. Οἱ προοδευτικῆς ἰδέας του ἀνάκατες μὲ κάποια ὀπισθοδρομικὰ ὀλισθημάτα του στὴν ἱστορίαν — πού τὴν φτιάχνει γιὰ δευτέρω φροῶ ὅπως τοῦ ἀρέσει — παρουσιάζουν ἕνα σύνολον πού ἡ ἀνομοιογενείαν του ἐκνευρίζει.

Εἶναι κριμα ὁ κ. Ραζέλος πού ἔχει ἕνα στυλ φαρμακισμένον καὶ ἀποκρυσταλλωμένον, νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὸ συντονίσῃ μὲ τὰ θέματα του στὴν ἐκλεκτικότητῃ θὰ μᾶς παρουσιαζόταν τότε διηγηματογράφος μὲ ἀποκαλυπτικὴν ἴσως δημιουργικότητα.

Ὁ βερμπαλισμὸς καὶ ὁ ἀφῶρητος νεολεταντισμὸς τοῦ κ. Νικηφόρου Βρεττάκου στὸ ποιητικὸν βιβλίον του «Κατεβαίνοντας στὴν σιγὴ τῶν αἰώνων», ζημιώνουν τρομερὰ τοὺς στίχους του, πολλοὶ ἅπ' τοὺς ὁποίους εἶναι πραγματικὰ ὑπέροχοι.

Ὁ κ. Βρεττάκος εἶναι ἕνας ἅπ' τοὺς νέους πού ἀγνοήθηκαν γιὰ τὰ πολλὰ σφάλματά τους, μαζί μὲ τὰ ὁποῖα ὅμως χάθηκαν καὶ ἀρχετὰ προτερήματά τους, ὄχι ἀσημάντα.

Πλάϊ σ' αὐτὲς τῆς ἀρετῆς του ὅμως ἔχει καὶ στίχους γιὰ τοὺς ὁποίους...θέλει ξύλον.

Τέτοια περιεργή διαφορά σ' ένα και το αυτό πρόσωπο μαρτυρεί τί άλλο από άρπωνία άκατέργαστης έμπνευσης και έλλειψη μελέτης.
 Γιατά άλλα τρία βιβλία θα γράψη στο έπόμενο, από άπρόοπτη έλλειψη χώρου.
 Μ. Χ.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΡΟΣΟΥ, «'Ανάμεσα στους πεθαμένους», (Ρομάντο).

Βιβλίο τοῦ χαλασοῦ, ονομάζει τὸ ἔργο του ὁ καλὸς μας λόγιος κ. Ἄγγ. Δρόσος, τὸ ἔργο του αὐτὸ πού βγήκε ἀπὸ τὴν ἀναμνήσεις «ἀνάμεσα στοὺς πεθαμένους». Ἐβδομήντα ἔξη σελίδες ἀγωνίας καὶ φρίκης γιὰ τοὺς ζωντανούς πεθαμένους, ἔβδομήντα ἔξη σελίδες περιγραφῆς Γκράν Γκρινιόλ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ βιβλίου.

Ὁ κ. Δρόσος δὲν κάνει φιλολογία, ἔξιστορεῖ, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐντύπωση ἐκείνη τῆ φροβερῆ, τὰ γεγονότα μιᾶς καινούργιας κοινωνίας ζωντανῶν, βγαλμένα ἀπὸ τὴς συνειθισμένες συνθηκολογίης τῆς φρενιᾶς καὶ τῆς ἐπιφύλαξης.

Φράσεις γραμμένες χωρὶς τὰ κολακευτικὰ ἐπίθετα, φράσεις ὥμες, σκληρές, ἄγριες, ζωντανές. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὲς κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοσυνητήσεως πού βγήκε μέσα ἀπὸ τὴ φρίκη τοῦ οὐλέθρου καὶ τῆς καταστροφῆς.

Κάτι πού μειώνει πολὺ τὸ βιβλίο του ὡς ἔργο εἶναι ἡ παρένθεση σκέψεων, τὸ κόλλημα ἐκείνο ὁρισμένων ἰδεῶν πού παρασύρουν τὸ συγγραφέα νὰ φιλοσοφήσῃ, γιὰ νὰναγκάσῃ τὸν ἀναγνώστη νὰ βγάλῃ συμπέρασμα.

Καὶ μιὰ ἄλλη ἀπαιτήση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινού: Νὰ μὴ παραγνωρίζομε τὴ γλώσσα μας τόσο στὸ τυπικὸ τῆς ὄσο καὶ στὸ ὀρθογραφικὸ μας σύστημα. Δὲν ἐρχόμαστε νὰ διδάξομε γλώσσα κι' ὀρθογραφία, ἀπαιτοῦμε ὁμως νὰ σεβώμαστε καὶ νὰ συμμορφωνώμαστε στὴς γνώμες καὶ τὴν πολὺχρονη πείρα τῶν πιδὸ παλιῶν εἰδικῶν γλωσσολόγων μας, γιὰ νὰ παρουσιάσομε τοῦλάχιστο κάτι τὸ ὁμοίμορφο πού καὶ θὰ διδάσκη μὰ καὶ θὰ ὠφελεῖ τὸν πελαγωμένο Ρωμιό.

Θὰ ἦταν ἓνα ἀριστουργηματικὸ τὸ βιβλιαράκι τοῦ Δρόσου, θὰ ξεπερνοῦσε πολλὰ ἄλλα μεταπολεμικὰ νέων φρεουδοῦχων τῆς μοντέρνας φιλολογίας ἂν εἶχε γραφτεῖ πιὸ προσεκτικὰ καὶ δὲν τὸ παρόπαινε ἡ βιασὴν τῆς ἐκδοσης.

ΛΙΛΗ Μ. ΠΡΟΝΙΣΤΗ

ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ, «'Ο Καπετὰν Μοναχός», (Διηγήματα).

Ζωγράφος διαλεχτὴ ἡ κ. Ταρσοῦλη, μᾶς δίνει μὲ τὸ νέο τῆς βιβλίου μιὰ σειρά πινάκων παρμένων ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπαίθρου. Γυρίζοντας συχνὰ στὰ μαζὶ χωρὶα τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς, στὰ νησιά τῶν Κυκλάδων καὶ τοῦ Ἴονιου, δὲν σχεδιάζει μόνο τὴς σιλουέτες τῶν παλιῶν κάστρων, τῶν Βυζαντινῶν ἐρημοκκλησιῶν, τῶν στενῶν σοκακιῶν καὶ τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ μετὰ τοὺς ὠραίους τῆς πίνακες, ἀλλὰ καὶ τὰ θέματα πού ἀργότερα θὰ φορμαρισθοῦν καὶ θὰ δουλετοῦν γιὰ νὰ γίνουν ἠθογραφίης παραστατικῆς.

Εἶνε ἠθογράφος ἡ κ. Ταρσοῦλη. "Ὅσο κι' ἂν ὁ τίτλος αὐτὸς δὲν εἶνε πιά τῆς μόδας, εἶνε νομίζω ἓνας τίτλος τιμῆς γιὰ ἓνα συγγραφέα, ὅταν ἀξία τὸν φέρνει. Ὁ Ντεκουμπρὰ θὰ περάσῃ, ἀλλὰ ἡ Γκράστια Ντελέντα θὰ μείνῃ. Οἱ μεγαλύτεροι συγγραφεῖς κάθε καιροῦ καὶ κάθε τόπου ἦταν ἠθογράφοι. Κι' ἂν ὑπάρχουν ἐπίσης μεγάλοι συγγραφεῖς πού ἀνεδείχθησαν μὲ διαφορετικὰ μέσα, αὐτὸ δὲ σημαίνει πὸς εἶνε μόνον αὐτοὶ πού ἀξίζει νὰ προσέξομε.

Τὴν ἠθογραφικὴ ἰκανότητα τῆς συγγραφέως τοῦ «Καπετὰν μοναχοῦ», τὴ βλέπει κανεὶς ἀμέσως ἀπὸ τὴν πρώτη σελίδα τοῦ βιβλίου τῆς. Ἡ περιγραφή τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ μὲ τὰ μεγαλεῖα καὶ τὴς ταπεινότητές τῆς δίνεται ἀδρά, περιτεχνα, μ' ἐξαιρετικὴ προσοχὴ στὴς λεπτομέρειες πού τὸ ἐξασκημένο μάτι τῆς ἔχει σίγουρα ἀρπάζει. Οἱ τύποι τῆς εἶνε ἀληθινοὶ, πλάσματα ζωντανὰ, γεμάτα παλμό. Δὲν εἶνε βέβαια οἱ τύποι πού μποροῦν νὰ ὑψωθοῦν ἀπάνου ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους ἀνθρώπους, νὰ ξεχωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγέλη. Ἀλλὰ οἱ τέτοιοι, ἐκτὸς πού εἶνε σπάνιοι καὶ πού λίγοι συγγραφεῖς μεγάλης ὀλκῆς καθόρθωσαν νὰ πλάσουν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κινδοῦνται μέσα στὸ ρηχὸ περιβάλλον τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπαίθρου ὅπου ἡ ζωὴ κυλάει ἤρεμα καὶ μονότονα σὰν τὸ νερὸ ἐνὸς τράφου.

Οἱ ποιητικῆς εἰκόνες εἶνε πλούσιες μὲς στὸ βιβλίο. Στὴς «Καλλιτεχνικῆς περιπέτειες», ὑπάρχουν οὐλίδες πού ξεγειλίζουν ἀπὸ ἓνα γερό, γεμάτο σφοδρὸς, λυρισμό.

Γενικὰ τὸ νέο βιβλίο τῆς κ. Ταρσοῦλη εἶνε ἀπὸ τὰ καλλιτερά τῆς, κι' ἀπὸ τὰ καλύτερα ἑλληνικὰ βιβλία τῆς ἐποχῆς μας.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

ΤΑ ΝΕΙΑΤΑ ΝΑ ΒΡΟΥΝΕ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΟΥΣ...

Εἶναι ἀναμφισβήτητο, πὸς οἱ κοινωνίης μας, ἰνωχοῦνται σήμερα ἀπὸ τὰ νειάτα. Ἡ ἀγωνία τῆς ἀνθρωπότητας, ψυχικὴ καὶ ὀλικῆ, παραδόθηκε ὑστερ' ἀπὸ τὸν μεταπολεμὸ στὰ γέλια τῶν νέων γενεῶν γιὰ μιὰν ἀπολύτρωση.

Καὶ τὴν ἀπολύτρωση αὐτὴ, οἱ νέοι ἀνθρωποὶ τοῦ πνεύματος ἀνέλαβαν νὰ κάνουν πραγματικότητα, γιὰ νὰ δώσουν στὴν τραυματισμένη κοινωνικὴ ζωὴ ἓναν νέο ἠθικὸ ρυθμό.

Ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἔπρεπε νὰ πάρῃ ἓνα τέλος καὶ ὁ πολιτισμὸς ἓνα καθαρτικὸ λουτρὸ ἔξαγνισμοῦ.

Ἀλλὰ οἱ νέοι, πού παραδόθηκε στὰ γέλια τους αὐτὴ ἡ τεράστια φροντίδα, δὲν ἦσαν ὠρμοὶ γιὰ ἓνα τόσο λεπτὸ ἔργο.

Θερμοῖμοι, βιαστικοὶ, ἐνθουσιῶδεις, ὅπως κάθε νέος, ἀσπάστηκαν ἀμέσως τὴν ἐπανάσταση, πού παρεδόθηκε στὰ γέλια τους αὐτὴ ἡ ἀνάτασχη ἀντίδρασης σὲ κάθε παλιὸ καὶ καθιερωμένο.

Καὶ, δίχως συνοχή, ἀλληλεγγυή, δίχως νηφαλιότητα καὶ περισειψη, καὶ τὸ κυριώτερο δίχως ὀδηγητὴ, δίχως ἀρχηγὸ ρυθμιστὴ, τράβηξαν μπρὸς. Δίχως καμμιὰ μεγάλη μορφή φωτεινὴ νὸ προπορεύεται στὸ νέο δρόμο τους, τράβηξαν μπρὸς, μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν ἱλιγγο τῆς ἐξουσίας πού κατεῖχαν.

Τράβηξαν ὁμως στὸ ἀγκάλιασμα μιᾶς οὐτοπίας, ὅπου ἡ μὴ φυσιολογικὴ κατεύθυνση τους τοὺς ἔφερνε. Καλὴ πρόθεση κακὰ ἐκτελεσμένη.

Ἡ ἑλλάδα ἦταν φτωχιά, ἦταν οἰκονομικὸ σαράβαλο, ἦταν κοινωνικὸ θῦμα τῶν ξενότροπων συμῶν καὶ ἀντικείμενο πειράματος κάθε νέας ἰδεολογίας. Ἐπρεπε νὰ σωθῇ, νὰ σωθῇ ὀπωσδήποτε.

Τὸ ἔθνικὸ φυλετικὸ πῦρ ἔκαιε, ὁ ἑλληνας πονοῖσε τὴν πατρίδα του. Καὶ τὴν στιγμή πού ἀποφάσισε νὰ τὴν σώσῃ ἔπεσε ὁ ἴδιος θῦμα τῆς ἰδεολογίας του: ἀνοργάνωτος, ἀκατατόπιστος τῶν γύρω του βλαβερῶν ἰδεοκρατικῶν συστημάτων, ἀνίδεος γαῖδρον πού εἶχαν στήσει ἀπὸ ποντοῦ οἱ ἐκμεταλλεῖται του, παραστράτησε.

Ὁ κομμουνισμὸς, ὁ φασισμὸς, ὁ ἀναρχισμὸς ἔστεισαν πόλεμο μετὰξὺ τους ποῖος θὰ τὸν πάρῃ μὲ τὸ μένος του.

Κάποιος βέβαια ὑπερίσχυσε καὶ ὁ νέος ἑλληνας παῖε ἀπ' τὴ στιγμή ἐκείνη νὰ εἶναι κάτοχος τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς καὶ τοῦ φυλετικοῦ ἰδεώδους του καὶ γίνεται... ἐχθρὸς. Τὸ φῶς τοῦ δρόμου πού ἀκολουθοῦσε σβύστηκε γιὰ ν' ἀνάψῃ ἓνα ἄλλο ἀπατηλὸ πού θὰ τοῦ φέρει τὴν μεταστροφή στὴν ψυχὴ, τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά.

Ὁ τεράστιος πνεύμονας τῶν Νέων, μὲ τὸν ὀποῖο ἡ ἑλλάδα ἀνάπνεε, ἔπαθε τὴν πρώτη προσβολή: Προφοματικὴ ἔθνικη περίοδος! Εἶναι αὐτὴ πού διατρέχομε.

Οἱ ἑλληνες νέοι ἀπαρνήθησαν σιγά·σιγά τὸν ἑαυτὸ τους. Ἡ μάζα τῆς ἑλληνικῆς νεότητος δὲν ὑπάρχει πιά ὡς μάζα, δύναμις, ὀργάνωση, ἰσχὺς.

"Ὅλοι ἔγιναν ἔτεροφῶτοι, κι' ὁ καθεὶς μ' ἓνα ξένο φῶς, τράβηξε τὸν δρόμο τῆς καταστροφῆς.

Ὁ κομμουνισμὸς ἄρχισε νὰ κερδίζει ἔδαφος, ἓνας κομμουνισμὸς ἀνηθικώτατος, πού ζητᾶ νὰ καταρῶσῃ οἰκογένεια, θρησκεία, φυλετικὰ ἰδεώδη γιὰ νὰ ὑποθάλη τὴν ἔννοια τοῦ ἐβραϊκοῦ ἰδεώδους τῆς κοσμοκρατορίας καὶ ὄχι τὴν ἀνακούφιση τῶν πεζομένων τάξεων. Ἐνας κομμουνισμὸς πού στηρίζεται στὴς ὀλιστικῆς ἀντιλήψεις καὶ τὴν θεωρία τοῦ ἱστορικοῦ ὀλισμοῦ, πού παραδέχεται ὅτι τὴν ἱστορία τῶν λαῶν γραφεῖ πάντα τὸ οἰκονομικὸ συμφέρον καὶ ὄχι τὸ ἀῖσθημα πού κινεῖ κάθε ἀνθρώπο σὲ κάθε πράξη του.

Ὁ φασισμὸς, ὁ ἀναρχισμὸς, κέρδισαν κι' αὐτοὶ ἔδαφος, ἀλλὰ σὲ πολὺ μικρὸτερῆ μοῖρα.

Ὅστόσο οἱ μέρες περνοῦν. Καὶ τὰ νειάτα αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ, φθείρονται ἀνεμάτια μέσα στὸν πελαγοδρομιά τους: ὁ διεθνισμὸς σαφῶνι κάθε ὑγιᾶ ἰδεώδη καὶ κάθε ἀγάπη τους στὴν οἰκογενειακὴ ἔστια καὶ τὴν πατρίδα. Ὁ διεθνισμὸς διαφεῖ, σκορπᾶ, χαλά, δὴθεν γιὰ νὰ ἐνώσῃ στοὺς κόλπους του τὴν οἰκομένη Γελοία οὐτοπία!

Ἀλλ' ἄρχει! Ὅσο ὁ ὀργανισμὸς μας ἔχει ἀκόμα ὑγιᾶ κῦτταρα πρέπει ν' ἀντιδράσομε. Νὰ ἀπολυτρωθοῦμε μ' ἓναν ἀποφασιστικὸ σπασμὸ ἀπὸ τὴς οὐτο-

πιές και να αντικρύσουμε την πραγματικότητα. Να αποκτήσουμε έναν προορισμό: Να γίνουμε άνθρωποι του εαυτού μας, αφού ο εαυτός μας έχει πρώτα ανάγκη.

Να οργανωθούμε ελληνικά για να σώσουμε την Ελλάδα. Να αποκτήσουμε ιδιοτέλεια, αειφύλαξη, να διαμορφώσουμε εθνικό χαρακτήρα, να προλάβουμε την ήθικη, κοινωνική, οικονομική κι' εθνική άποσύνθεση που απειλεί τον τόπο μας και ν' άφίσουμε την σωτηρία του κόσμου στους κόκκινους σωτήρες, που άποδίδουν την πείνα τους στο κερφάλιο και όχι στην ιστορική άκαματωσύνη τους!...

ΠΑΥΛΟΣ ΓΚΙΚΑΣ

Όυτε πέθανε, ούτε γεννήθηκε. Άπλούστατα, είναι μιá νέα σπουδαία φυσιογνωμία, που μäs παρουσίασε τó περιοδικό των χορτάτων προλετάριων, από τις σπηλες του.

Ό κύριος αυτός, που βρήκε άνοιχτό μείνάνι για να κλωτσάη, βρίζει με τόν άνοσιώτερο τρόπο τόν κ. Άχ. Κύρου, έπειδή τó τελευταίο βιβλίο του «Πιστεύω», υπεραμύνεται τής θρησκείας και τής πατρίδας.

Τó πράγμα δέν μäs κάνει κατάπληξη γιατί τó θράσος τών ανθρώπων αυτών δέν έχει όρια, όπως δέν μäs έκανε κατάπληξη όταν πρό ήμερών ή Ειδ. Άσφάλεια μäs ειδοποίησε ότι μερικοί θερμοάιμοι ταραξιάι—που πάντα θά μένουν προλετάριοι όσα δήποτε κι' ότι δήποτε άποκτήσουν στη ζωή, γιατί τó θέλουν μόνοι τους—ότι θά «μäs έσπαζαν τά γραφεία», γιατί τέτοιο είναι τó ποιό τών ανθρώπων αυτών.

Κατάπληξη μäs κάνει κάτι άλλο: Πώς αυτοί οί άνθρωποι εξακολούθουν και ζουν κάτω άπ' τόν ούρανό τής πατρίδας μας, που για αυτούς είναι κόλαση, ενώ ύπάρχει ό Σοβιετικός παράδεισος στόν οποίο από καιρό θάπρεπε νάχουν πάρει τη θέση τους. Τους ανθρώπους αυτούς τους λυπόμαστε ειλικρινά, γιατί είναι ύποχρεωμένοι από ένα σφάλμα τους να ύποστηρίζουν κάτι που δέν πιστεύουν...

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΙ ΑΣΤΕΡΕΣ...

Μαζί με τόν παραπάνω κύριο, έκαναν την εμφάνισή τους στο λογοτεχνικό στερέωμα και μερικοί άλλοι φιλολογικοί άστερες, ζητώντας να μäs θαμπώσουν με τó φως τών γνώσεών τους. Ό ένας άπ' αυτούς ό κ. Β. Α. άσχολεται, έπειτικώς, με την έρευνά μας και γράφει τά παρακάτω:

«Άλλά, θά μäs έπιτρέψουν άκόμα οί καλοί αυτοί νέοι, ν' άμφιβάλλουμε άν ξεέρουν τί σημαίνει «κοινωνιολογική θεωρία», και μάλιστα ικανή να έπηρεάσει τη λογοτεχνία μäs χώρας. Κοινωνιολογική θεωρία, είναι κι' ή θεωρία που άνάγει τις ταξικές διαφορές στις κατακτήσεις και ύποδουλώσεις λαών, θεωρία βέβαια που πολύ λίγο μπορεί να έπηρεάσει μία λογοτεχνία!»

Τόν ύποχρεωτικό αυτόν κύριο, θάπρεπε ίσως να χειροκροτήσουμε και να συγαρούμε για την πολυμάθειά του άν... τó σύντομο αυτό σημείωμά του δέν τόν πρόδιδε στις σκέψεις, στις κρίσεις και στις γνώσεις του.

Άλλά νεαρό μου κύριε, μιλώντας κανείς για κοινωνιολογικές θεωρίες, έννοει τη δημιουργία τών ιδεών εκείνων, που τις γεννούν οί άνάγκες τού κοινωνικού συνόλου και έπομένως είναι κοινωνιολογικές. Έπειδή όμως οί ιδέες, γίνονται σιγά - σιγά στην έξέλιξη τους θεωρείες, άποκτούν και τó έπίθετο τής κοινωνιολογικής και γίνονται εκείνο που... δέν ξέρετε.

Άλλά κι' αν πάρουμε αυτό που ύποστηρίζετε, δηλαδή αν οί θεωρίες ήσαν ταξικές, πάλι ή λογοτεχνία θά έπηρεάζόταν, όπως συνέβη στόν Κοραή, στόν Σολωμό κ. ά. Άλλά αυτά μαθαίνονται στην 3η τού Δημοτικού...

Μιá άλλη τριάς άστέρων, που άκούει με τó όνομα «Διευθύνουσα συντακτική έπιτροπή», μεταφέροντας τά σημειώματα τού προηγούμενου φύλλου μας στις σπηλες τού περιοδικού της, σχολιάζει τά άσολιάστα και βρίζει έναν άπ' τους συνεργάτες μας γιατί άπήντησε στην έρευνά μας διαφορετικά άπ' ότι αυτοί πιστεύουν.

Σ' αυτούς δέν έχουμε να δώσουμε καμμιάν άπάντηση. Άπλως τους κάνουμε μιá φιλική σύσταση: Ν' αυτοκτονήσουν. Έτσι, κι' αυτοί θά «λντρωθούν» από τά βάσανα τής «σάπιας κοινωνίας» και μεις δέν θάμαστε ύποχρεωμένοι να καταπιστούμε άλλη φορά μ' αυτούς...

Ο ΔΙΩΓΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Έπειτα από την έπιτυχία που σημείωσε ή έκθεση τού βιβλίου στόν «Παρασσο», περιμέναμε από τους άρμόδιους —και γιατί όχι κι' άπ' τó ίδιο τó Κράτος;— μιá συστηματικότερη ύποστήριξη του.

Έπειδή όμως όλες οί ώραίες πρωτοβουλίες είναι μοιραίο στόν τόπο μας όχι μόνο να μην μπορούν να συνεχισθούν αλλά και νά ανατρέπονται άπ' τη βάση τους, έτσι έγινε και με τó βιβλίο: Άντι να συνεχισθή και να βεβαιωθούν τά μέσα που θά μπορούσαν να κάνουν πιο καρπύφωρα την προσπάθεια μερικών ανθρώπων με εύγεμικά ιδανικά, ή «Διαρκής έκθεση των Έλληνικών προτύπων» τó «Ζάππει» έ κήρυξε τόν πόλεμο τού βιβλίου: Όυτε λίγο, ούτε πολύ, ζητά από κάθε συγγραφέα που θέλει να έκθεση σ' αυτήν τά βιβλία του εκάτο δραχμές για τó κάθε ένα. Κι' έτσι, ενώ είδαμε στην έκθεση λογής, λογίων βιβλία ποιού και περιεχομένου, δέν μπορούσαμε πουθενά ν' αντικρύσουμε βιβλία συγγραφέων που θάξιζαν κάθε ύποστήριξης, γιατί έτσι τά κανόνισαν οί κ. άρμόδιοι.

Άλλά είναι ντροπή κάθε καλή πρωτοβουλία χάνη τόν προορισμό της και να γίνεται έπιχείρηση. Με τó δεκάδραχμο τής εισόδου θά μπορούσαν να καλυφθούν όλα τά έξοδα τής έκθέσεως, χωρίς για όρισμένους ανθρώπους να δημιουργηθούν προνόμια...

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Αναγγέλλουμε δσα μäs στέλνονται σ' ένα και κρίνουμε δσα σε δυό αντίτυπα).

ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΑΗ: «Ό Καπετάν μονιός», (Λιγήματα).
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΙΑΔΕΡΗ: «Τό Κομειδόλλιο», (Ιστορικό και κριτικό δοκίμιο).
ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΠΗ: «Με τó Νομο εκτός Νόμου», (Μυθιστόρημα).
ΠΑΝΑΓ. ΜΑΥΡΕΑ: «Άσκιαλος», (ποιήματα).
ΘΡΑΚΗ ΘΡΥΛΟΥ: «Νέινος Μαρίνης», (Μονόπρακτο).
ΑΡ. ΑΝΑΡΟΝΙΚΟΥ: «Η Ίδέα τής παγκοσμίου ειρήνης».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

(Αναγγέλλουμε δσα περιοδικά μäs στέλνονται με άνταλλαγή τού δικού μας).

ΝΕΑ ΖΩΗ: Διηνύκη έπιθεώρηση γραμμάτων και τέχνης, Άθήνα.
ΕΛΛΗΝΙΣ: Μηνιαίο περιοδικό τού Έθνικού Συμβουλίου τών Έλληνιδών, Άθήνα.
ΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΗ: Δεκαπενθήμερος Έφημερίς, Άθήνα.
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ: Μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό, Θεσσαλονίκη.
ΙΕΡΑ ΔΕΙΑΟΣ: Μηνιαίο άναμορφωτικό περιοδικό, Σύρος.
ΚΥΝΟΥΡΙΑ: Δεκαπενθήμερος Έφημερίς, Άθήνα.
ΕΒΔΟΜΑΣ: Μεγάλη Εβδομαδιαία Έπιθεώρηση, Άθήνα.
ΑΝΑΤΟΛΗ: Έβδομαδιαία έφημερίς, Καρδίτσα.
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ: Έβδομαδιαία έφημερίς, Σικάγον, Η.Π.
ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΑΡΓΑΣ: Δεκαπενθήμερος Έφημερίς, Πάργα.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Μηνιαίο Περιοδικό, Άθήνα.
ΠΡΟΑΣΤΕΙΑΚΟΝ ΒΗΜΑ: Έβδομαδιαία έφημερίς, Άθήνα.
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ: Έβδομαδιαία έφημερίς, Κοζάνη.
ΔΕΣΒΙΑΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ: Δεκαπενθήμερο φιλολογικό περιοδικό, Μυτιλήνη.

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΣ «ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ» ΜΑΣ

Η «Φιλολογική συντροφιά» τού «Εξκινήματος», θέλοντας να συγκεντρώση τους φίλους τού περιοδικού, που ή θερινή περίοδος διεσκόρπισε, διοργανώνει για την προσεχή Κυριακή, 27 Αυγούστου, μιάν έκδρομη στην πενκάφυτη τοποθεσία τής Άττικής «Μπογιάτι».

Για την όσο τó δυνατόν μεγαλειότερη έπιτυχία τής έκδρομής, έχουν καταβληθεί όλες οί απαιτούμενες προσπάθειες.

Στην έκδρομη μπορεί να συμμετάσχη κάθε άναγνώστης και φίλος τού περιοδικού.

Τόπος συγκεντρώσεως ώρισθη ό σταθμός Λαρίσης (Άθηνών) και ώρα ή 5 και 40' π.μ.

Όί άναγνώστη τού Πειραιώς που έπιθυμούν να συμμετάσχουν, μπορούν να πάρουν από τόν Πειραιά τó τραίνο τών 5 και 15' π.μ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Η "ΦΥΛΛΑΔΑ,"

ΔΕΚΑΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΩΝ

ΜΕ ΤΗ ΦΙΛΟΛ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: { ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ
Ν. Α΄ ΒΑΛΙΩΤΗ

Η "ΦΥΛΛΑΔΑ,"

- Θα δίνη την «θέση» του σὲ κάθε νέο βιβλίο, ποῦ θὰ κρίνεται συγχρόνως ἀπὸ τέσσερις ἀναγνωρισμένους κριτικούς της.
- Θα καταρρίψη ὅλες τις «παρ' ἀξίαν» φιλολογικὲς ἀξιῆς καὶ θὰ δώσῃ τῇ θέσῃ τους στίς παραγνωρισμένες.
- Θα ἀναδείξῃ καὶ θὰ ἐπιβάλλῃ νέα ταλέντα.
- Θα ἐπιδιώξῃ τὴν ἀναθεώρηση τῶν στραβῶν φιλολογικῶν δοξασιῶν καὶ θεωριῶν μὲ μίαν μεγάλῃν ἔρευνα, ὅπου θὰ ἀπαντήσουν ὑπευθύνως οἱ μὲ κύρος λογοτέχνες μας.
- Θα σατυρίσῃ καυστικώτατα κάθε στραβό.
- Θα τονώσῃ τὴν φιλολογικὴ κίνηση τῶν ἐπαρχιῶν μας.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες τῶν ἐπαρχιῶν ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναλάβουν τὴν ἀνταπόκρισιν παρακαλοῦνται νὰ γράψουν στά:

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ 44 - ΚΑΛΛΙΘΕΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ & ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΠΑΝΑΓ. Σ. ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ

Κατάστημα: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 37

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Ἐργοστάσιον: ΤΣΑΜΑΔΟΥ 44